

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14—
 Pe 3 luni . . . 7—
 Pe o lună . . . 2:40—
 Numărul popular:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2—
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămire publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filerl.
 Manuscriptele nu se in-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

TRIUMFUL AȘTEPTĂRII

Nebiruit e omul ce luptă cu credință!
 El știe că pe lume nimic zadarnic nu-i;
 Că, dincolo de truda și jertfa clipei lui,
 În taină, vremea țese la sfânta biruință;
 Că vuetele toate visează armonie,
 Că... este o dreptate și... trebuie să vie!

Talazuri năvălescă-l! vrăjmașa lumii ură
 Întunece-i vieața în beznă de minciuni!
 Copiii lui închidă-l în casa de nebuni!
 Lovească-l orce mână! hulească-l orce gură!...
 El simte cum îi crește din inimă o floare
 Cu-atât mai luminoasă, cu cât mai mult îl doare.

Te-ai întrebat vrodată din ce undire 'nceată
 De lacrimi tănuite se naște un izvor?
 De mii de ani în piatră lovește răbdător,
 Strop după strop, s'o spargă... Drum greu a fost... Dar... iată!
 În valuri de lumină, chemat de dorul mării,
 Un fluviu nou vestește Triumful așteptării.

1911.

A. VLAHUȚA.

HRISTOS A ÎNVIAT!

de: MIHAIL EMINESCU.*)

„Să mâncăm dins de dimineață și în loc de mir cântare să aducem stăpânului, și să vedem pe Hristos, soarele dreptății, viața tuturor răsărind!”

Și la sunetele vechii legende despre suferințele, moartea și învierea blândului Nazarinean, inimile a milioane de oameni se bucură, ca și când ieri proconsulul Pilat din Pont și-ar fi spălat mâinile ș'ar fi rostit acea mare, vecinică îndoială a omenirii: „Ce este adevărul?”

Ce este adevărul?

De două mii de ani aproape, nise predică să ne iubim, și noi ne sfășiem. De mai multe mii de ani, Buddha-Çakya-Muni visează împăcarea omenirii, liniștea inimii și a minții, îndurarea și nepizmuirea, și cu toate acestea, de tot atâtea mii de ani, dela începutul lumii, războaiele presură pământul cu sânge și cu cenușe. În locurile pe unde au înflorit odinioară cetăți frumoase, pasc pe risipe turmele, și ceea ce necesitatea a ridicat, ura a dărâmat; ba chiar în numele celui care propovăduia iubire, s'a ridicat în nenumărate rânduri sabia.

La întrebarea ce și-o face David Strauss, scriitorul vieții lui Isus, de mai suntem noi creștini sau ba, o întrebare la care răspunde negativ, noi adăogăm alta: fost-am vreodată creștini? — și suntem dispuși a răspunde *nu*.

Mai adevărate sunt cuvintele lui Calist, patriarhul de Constantinopol, care, într'o ferbinte rugăciune pentru încetarea secetei, descrie caracterul omenesc:

„Nu numai dragostea ta am lăpădat, ci și ca fiarele unul asupra altuia ne purtăm și unul altuia trupurile mâncăm prin feluri de lăcomii și prin nedireaptă voința noastră. Deci, cum suntem vrednici a lua facerile de bine ale Tale? Că tu ești drept, noi nedirepți; Tu iubești, noi vrășmășim; Tu ești îndurat, noi neîndurați; Tu făcător de bine, noi răpitori! Ce împărțășire avem cu tine, ca să ne și împărțășim bunătăților Tale? Mărturisim dreptatea Ta; cunoaștem judecata cea de istov a noastră; propoveduim facerile Tale de bine; a mii de morți suntem vinovați; iată sub mâna Ta cea lucrătoare și care ține toate, petrecem. Lesne este mâniei Tale celei atotputernice, ca într'o clipeală să ne piarză pe noi, și cât este despre gândul și viața noastră, cu direptul este noe să ne dăm pierzării, prea direpte judecătorule! Dar... îndurării cei nebiruite și bunătății cei negrăite nu este lucru *cu totul vrednic*, prea iubitorule de oameni, stăpâne!”

Rar ni-s'a întâmplat să vedem șiruri scrise cu atâta cunoștință de caracterul omenesc: Tu ești bun, recunoaștem că noi suntem răii-răilor; dar bagă de seamă că nu-i vrednic de Tine să-ți respălătești asupra noastră, pentru că ai stă în contradicție cu calitățile tale de atotbun, îndelung-răbdător, lesne-iertător.

„*Video meliora proboque, deteriora sequor.*”

„Vedem cele bune și le aprobăm, dar urmăm cele rele”.

Astfel, cu multă umilire strigăm:

„Călcând aceste porunci ale tale în urma poffelor și a voilor noastre umblând, tot păcatul în fieștecare zi cu osîrdie facem: clevetire, hulă, ținere în minte de rău, călcare de jurământ, vorbă

mincinoasă, vorbe de rușine firească și afară de fire, și ceea ce nu se află nici în dobitoacele cele necuvântătoare acestea foarte păgânește de nou le isvodim. Stinsu-s'au întru deșertăciune zilele noastre; de ajutorul tău ne-am golit; batjocură și rîs ne-am făcut celor de împrejurul nostru; numele Tău cel prea sfânt și închinat, prin noi a se huli de păgân l-am făcut. Învechindu-ne în răutate și în cărări neînțeleptește schiopătând, toți ne-am abătut, împreună netrebnici ne-am făcut: nu este cine să înțeleagă, nu este până la unul. Ciurma și robia și îmbulzeala și sărăcia și multe feluri de morți și dese pre noi, de trei ori ticăloșii! ne-au despărțit, — ca prin niște bătăi ca acestea *să ne tragi la tine măcar nevrând noi*; ci nici așa nu s'au făcut ceva mai mult despre noi. Datu-ne-ai pe noi păgânilor spre robie și spre pradă și spre junghiere și spre jăfuire lor, și nici așa n'am înțeles, nici ne-am depărtat dela fărădelegile noastre. — Nici prin cele de întristare, nici prin cele rele nu ne-am înțeleptit, nici prin facerile tale de bine și prin darurile tale nu ne-am făcut mai buni!”

Și astfel a fost totdeauna.

În loc de a urmă prescripțiunile unei morale, aproape tot atât de veche ca și omenirea, în loc de a urmă pe Dumnezeu, omenirea necorigibilă nu-l urmează deloc; ci, întemeiată pe bunătatea lui, s'așterne la pământ în nevoi mari și cerșește scăpare. Și toate formele cerșirii le-a întrebuițat față cu acea putere, înaintea căreia individul se simte a fi ca o umbră fără ființă și un vis al înșelăciunii. Conștiu despre nimicnicia bunurilor lumii, înțelegând că această viață cu trebuințele ei prime e deja destul de grea pentru a o mai îngreuiă cu alte scopuri deșerte, decât cele pe care le are din natură, omul totuși pune o deosebită valoare pe împrejurarea de a domni asupra altora, de a robi pe alții, de a-și întinde stăpânirea peste tot pământul de s'ar putea.

Ce-i ajută lui Cezar că a fost un om mare? Astăzi poate cenușa lui lipește un zid vechiu împotriva ploii și furtunii.

Stau oare în vreun raport mijloacele ce le punem în mișcare cu rezultatele la cari ajungem?

Într'adevăr, privită prea de-aproape, ce ne prezintă viața, decât împlinirea normală a unor trebuințe din cele mai simple? A bea, a mânca, a dormi, a se îmbrăca, adevă a-și hrăni existența și a o apăra contra intemperțiilor. Conform cu acest scop, albina adună vara ca să aibă iarna; furnicile își zidesc locuințele lor simple grămădind în ele merinde; bursucul își adună provizii pentru iarnă, și încolo fiecare din aceste animale lasă lumea lui Dumnezeu să fie precumu-i, neinteresându-se mai departe nici de politică, nici de nimica.

Omul, pentru îndeplinirea tot a acestor trebuințe primare, are nevoie de un stat cu zeci de mii de funcționari, de o oaste cu sute de mii de oameni, de căi de comunicație, drumuri de fier, școale și universități, diplomați, adunări legiuitoare, biruri, advocați, societăți academice, gazete, marșande-mode, teatruri, bani de hârtie, tunuri, corăbii, prafuri da dinți, mânuși, câini de vânat, biblioteci, cazarme, filozofi, cafea, spitale și altele ca acestea.

Nu-i asta o socoteală de mofluz?

De aceea Faust, în care se întrupează omenirea cu poffele, ambiția și deșertăciunea ei, dar și cu geniul și setea ei de știință, stând înaintea ultimei probleme, își toarnă venin dintr'o fiolă veche într'un pahar și voește să-l bea... când

iată că sună încet clopotele și cântecele dela Înviere... și paharul îi cade din mână... el e recăști-gat pentru viață.

Înviere — renaștere?

Paralel cu istoria reală a faptei, războiului, cruzimii și a răutății; paralel cu acea de egoizm, vicleșug, tiranie de uliță și personală, din care cea din urmă e de alături cu voința celui soiu de oameni, Calist îi descrie așa de bine în rugăciune — trăește creerul omenirii, o mică parte deosebită, nesupus nici politiceii, nici diplomației, nici războaielor, și, în acele puține momente proprii, el măsură depărtarea stelelor cul mării, greutatea pământului și ușurimii lui, aude florile crescând, întrupează în frumusețea liniilor și în pictură a colorii compune lumina soarelui, află limba ce bit-o Asirienii, numără bibliotecă lui și desleagă un vechiu papyros ce cupri curi egiptene.

E în aceste... mântuirea?

Fi-va omenirea cultă, omenirea mai bună decât cea neștiutoare?

După câte știm din trecut și vederi...

Va rămâne într'adevăr un tezaur generațiilor, însă totuși omul armei și vicleșugului, ostașul și diplomatul, vor mai mult în vremea lor, vor fi mai mulți decât pictorul Rafael, sau muzicantul Mozart, sau astronomul Newton.

De aceea, la ademenirea muzicii Faust răspunde:

„Aud solia, dar îmi lipsește credința”

Vin zile de înviere și trec. Ici se menii cu „*Surexit! Vere Surexit!*”, din „*Hristos Vosces!*” și în toate limbile se repetă acest cuvânt, dar noi zicem

„*Die Botschaft hör'ich wohl, allein*... *der Glaube!*”

Ba, credem c'a înviat în inimile cari s'au jertfit pentru învățătura lui, înviat pentru cei drepți și buni, al căm mic este; — dar pentru acea neagră cu pretexte mari și scopuri mici, cu cuv pe gură și cu ura în inimă, cu fața zi cu sufletul înrăutățit, el n'a înviat nici toate că și ei se închină la același I Tiranul ce mână la moarte sute de mii nici un scrupul, demagogul ce prin vo luite trezește patimile cele mai negre și cioase ale mulțimii, sunt adesea mai c vechii legende religioase decât Faust; după orice crimă comit, s'aruncă înain și șoptesc cuvintele lui Calist, cerșin dela lesne-iertătorul Dumnezeu. Dar chemați, cari sunt mulți, nesfârșit de sporește comunitatea creștină: puțini aleși și puțini au fost de-apururi.

Dar rămăe datina și înțelesul ei cum e de mult; și de nu va sosi nici zi, din care să se 'nceapă veacul de a vărului și al iubirii de oameni, totuși se creadă în sosirea ei, pentru ca să cei buni în „ziua Învierii”, când ne prin sărbătoare și ne primim unul p zicem *frați* celor ce ne urăsc pe noi, pe toți pentru Înviere, strigând cu toți

„Hristos a înviat!”

*) Articolul acesta, al lui *Eminescu*, l-a publicat odinioară ziarul conservator, din București, „*Timpul*”, (al cărui prim-redactor eră pe atunci ilustrul poet, acum treizeci-și-patru de ani), în numărul său din ajunul sfințelor sărbători ale Învierii, anul 1877. — Nu credem nimic mai nemerit a trece în fruntea numărului nostru de față decât aceste splendide rînduri, semnate de un nume de-apururi neuitat pentru neamul românesc.

FLORIILE

de GEORGE COȘBUC.

Sunt Floriile, și'n sat
Azi nu cântă naiul.
Dar în prund s'au adunat
Fete, și-a ieșit din sfat
Jocul «de-a mălaiul».

Prinse stau de mâni, în rînd,
Două câte două,
Se despart apoi fugând,
Fiecare căutând
O 'ntâlnire nouă.

Iată-le 'ntr'un joc sglobiu
Cu desprinse bete —
Mult e'n lume rîs și chiu,
Dar atîta tot nu știi
Ca 'ntr'un joc de fete!

Ana fuge spre zăvor
C'o strigă vecina;
Dar e Lina 'n drumul lor.
Ea se 'ntoarce atunci de zor,
Spre a scăpa de Lina.

Dar picioru 'n grabă pus
Nu cu 'ntreagă pază,
Poate 'n cătă vreme-am spus,
Lunecând pe ierbi, s'a dus
Și-o făcu să cază.

Acum eu, care ve spui,
Nu me plîng de spaimă,
Că speriată-o și vezui;
Dar... e lumea, și ea cui
Nu i-a scos de faimă?

Deși puse-un braț, lipind
Pe genunchi opregul,
El, necredincios fiind...
Ei! acum tu zici, mă prind:
«Vezi ce face sbegul!»

Hohotiră 'n jur cu foc
Fetele de-odată,
Și s'opriră toate 'n joc.
Și mai sta, căzută'n loc
Zăpăcita fată!

«Te-ai lovit, surato?» — «Nu!
Ce tot rizi?... o proastă!»
Rîset și mai mare acū.
«Rîd așa! Te aperi tu
Și-ai căzut spre coastă!»

Cât au rîs n'oiu rîde eu
Tot dealungul vieții.
Dar pe fete-așa le vreau!
Și de-atîta rîs mereu
S'au oprit drumeții.

«Ano! tot la om bogat
Tragi nădejdea 'n binc!
Ș'apoi? parcă-i vrun păcat...
Drag îți e, și alta'n sat
Nu mai e ca tine!»

Cel din deal, el n'a știut,
Ei! dar nu te teme,
Că sughiț de-o fi avut
Și-a zis «Ana!» i-a trecut
Intr'aceeași vreme.

Dar deseară, când i-au spus
Cum a fost cu Ana,
Și-a svîrlit căciula 'n sus
Și-apoi plin' a mai adus
Inc'odată cana.

«Măi, fătați, de-ar vrea și-ar vrea
Mama să se plece,
Am să fac la nunta mea
Vinul, cât îl poate bea
Satu 'ntreg, să sece!»

«Să bem preț de patru boi!
Și mă fac răstoacă
Și-un vlădic în sat să chem,
Și să-l facem să vedem
Și un vlădic cum joacă!»

BIETUL TRIC...

Să știi c'o să mă 'ntorc iar cu mâna goală,
ca ieri, ca alaltăieri, fără un sitar. Și ce frumos
îi pontează bietul Tric! Dela zece pași îi simte.
Se târește pe brânci ținându-și răsufarea și abia
calcă de grija să nu cumva să foșnească iarba;
iar când a ajuns la doi pași de sitar, stă nemișcat,
parcă e turnat în bronz, așteptând să m'a-
propriu.

Dar frunza e prea deasă: n'a dat încă o
brumă s'o rărească; și sitarii șireți sboară fără
a se innălța deasupra lăstarului. Le aud fâlfăitul
dar nu-i văd. Douăzeci mi-au sburat așa alaltă-
ieri, tot atâția ieri, și n'am apucat să trag în-
tr'unul. Căinele o să se enerveze cum s'a ener-
vat ieri și iar o să mă necăjească dând buzna
peste sitari — și o să mă aleg și azi numai cu
supărarea. Mai cuminte ar fi să aștept să dea
o brumă. Dar patima nu vrea să știe. Mă îm-
pinge, mă îmbrânțește, mă biciuește. Mi-am is-
prăvit treburile, — îmi fac socotelile: abia sunt
două după amiază; cu brișca în câteva minute
sunt la pădure; am până diseară patru ceasuri
înaintea mea... Și ca să-mi zădărnicească orice
apucătură de codire, Tric se gudură pe lângă
mine, mă bate cu coada, se uită 'n ochii mei și
mă întreabă cu o privire mai elocventă decât
vorba: „mergem, nu e așa? mergem“.

A! dar azi am cu ce să-i domolesc ener-
varea. Biciul pe care nu-l mai iau de un an în-
coace, azi îl iau, și pentru ca să știe d. Tric ce
o se însemne când i-oiu strigă: „biciul!“ în mo-
mentul plecării îi strig: „biciul!“ și-i și trag o
strașnică lovitură. El tace sub arsura care i-a

încolăcit trupul, se urcă în brișcă și se culcă ru-
șinos la picioarele mele.

Am ajuns. A dat azi noapte o bură de ploae...
trebuie să fi picat sitari mulți. În adevăr, abia
după câțiva pași din șosea, Tric își schimbă
mersul, se târește, stă. Mă apropii. El ridică nițel
capul și se uită în ochii mei, parcă ar vrea
să-mi spue ceva. M'ațiu gata și-mi încordez pri-
virea, să pot zări sitarul printre frunze. Căinele
stă nemișcat. Peste o clipă aud lămurit pălpâi-
rea unui sbor, dar nu văd nimic. La al doilea
sitar, aceeași oprire a căinelui, aceeași privire în
ochii mei și același sgomot al aripilor unei pă-
sări care nu se vede și care-și bate joc de noi.
Tric s'a enervat; acum caută'n galop. „Încet!“
— strig eu — „încet, n'auzi? Uite biciul!“ Dar
patima strigă înăuntru-i mai tare decât mine.
Iată-l la treizeci de pași, stă o clipă și se năpustește
ca un nebun... Sitarul, speriat, sboară, ridicân-
du-se o clipă deasupra lăstarului. N'am putut
trage. Tric stă în loc, uitându-se în ochii mei
mirat. Privirea lui înseamnă lămurit: „Nu l-ai
văzut?“ Apoi o pornește iar în galop. Strigătele
mele nu-l mai pot stăpâni. Trebuie să-l prind nu-
mai decât și să-i trag o bătae. Dar stă. M'apro-
piu, și când sunt la câțiva pași de dânsul, o por-
nește spre stînga, părăsind urma. „Vin aici, nu
auzi?“ strig eu. Dar nu mă ascultă. „Biciul,
Tric!“ răcnesc din toate puterile. În același mo-
ment, speriat de strigătul meu, sitarul, fără să-l
pot vedea, sboară din locul de unde-l stase căi-
nele. Va să zică și-a pierdut mirosul, îmi zic eu.
Îl chem cu vocea prefăcută a mângăiere. Vine,
îl apuc de sgară și desprinzând biciul dela
geantă încep să-l bat. El tace sub ploaia de lo-
vituri. Abia la a cincea începe să chielălăie plân-
gător. „Ce-ai făcut, ticălosule?“ După încă o

lovitură îi dau drumul. El se scutură, parcă ar
vrea să lepede de pe dânsul jăratecul care-l arde
și începe iar să-l caute cu ardoare. Aici e lăsta-
rul mai rar; nu-l pot pierde din vedere. Se o-
prește. Grăbesc pasul. În vremea aceasta Tric
încetșor face un înconjur și iar stă, de astădată
cu fața către mine; iar când parcă socotește
că m'am apropiat îndeajuns, face repede doi pași
înainte. Sitarul, prins la mijloc între Tric și mine,
se ridică acum drept în sus. Trag, îlucid, și
Tric triumfător mi-l aduce până la mână..

Stau jos, îi cuprind capul cu mâinile amân-
doue și, uitându-mă în ochii lui frumoși, îl mân-
găiu peste urechile dulci la pipăit ca mătasa, îl
mângăiu numai pe cap, — pe trup nu, — o! nu,
că poată îl dor încă nedreptele mele loviri. Că
abia acum cu mintea mea de om pricep jude-
cata lui de căine. Acum abia aud glasul privirii
lui de adineaori pe când sta: „treci dincolo, eu
mă ațiu aici.“ Acum abia înțeleg rostul năpusti-
rii lui. Vrea să sperie, să zăpăcească sitarul, —
să-l facă să se ridice mai sus decât îl povățuia
instinctul lui de conservare. Și pentru dovada
strălucitoare de înțelepciune pe care voia să mi-o
dea, părăsind locul unde încremenise o clipă și
încercând să înconjure vânatul, l-am bătut, l-am
bătut crunt... Mi-e rușine și mă simt umilit în-
aintea acestei priviri în care strălucește numai
bucuria izbânzii și în care nu e nici umbra unui
resentiment pentru o chinuire nemeritată...

Bietul Tric!

Ioan Al. Brătescu-Voinești.

Tîrgoviște. 1911.

I R I N E L

de DELAVRANCEA.

Așa am fost eu: să scriu tot ce-mi trece prin minte și să nu spun nimic oamenilor.

Oamenii sunt teribili. Privire grea și vorbă cu atâtea înțelesuri...

Nu pumnul, ci ochii omului mă sperie; prin ei, ca prin niște lunete, văd ce se petrece în adâncimea unei tăceri violente.

Da, sunt nesuferite aceste supape de lumină. Mi-e cu neputință să privesc în ele fără să mă cutremur.

Așa m'am născut. Sunt mulți ca mine. Un singur lucru mă deosebește de ei: eu am priceput de vreme de ce sufer printre oameni, fără a-i urî iar ei îi urăsc fără să știe de ce.

Dupe cum vedeți, nu sunt curajos -- ferescă Dumnezeu! dar nici poltron. În fața unui revolver nu tremur.

Dacă m'ați vedeți cum mă repez printre muncitori, închizând ochii, bine înțeles, -- de sigur că m'ați crede un erou, și n'ați înțelege de loc, cum, un asemenea cavalier, să fie așa de timid în fața domnilor liniștiți și galanți.

Dar când vorbesc cu o femeie frumoasă.

Ah, femeile, femeile! Nu, nu, ele nu vorbesc ca noi, nu privesc ca noi, nu se mișcă ca noi. Cuvântul lor e cald și amețitor.

Unei femei îi e de ajuns tinerețea și deșteptăciunea. Și, dacă e să vă spui drept, eu prefer deșteptăciunea frumuseții. Frumusețea este femeia din afară, inteligența e femeia din lăuntru. O frumusețe prostănacă este un farmec mort. O urită, știind să te taie cu o privire, se aseamănă cu o carte ale căreia scoarțe proaste ascund un cuprins fermecător.

Femei urite nu există, ci numai: femei, femei bătrâne și femei proaste. Ba chiar cele bătrâne întineresc cu spiritul lor diabolic.

Să nu credeți că voiu povesti ceva imoral.

Timidul revoltat, de odinioară, acum e tot timid, dar liniștit, cu o vastă iubire de omenire, și mai ales de femei. Pesimistul de odinioară e astăzi un om blând, insipid de dulceag; și acela -- vă cer iertare -- care se trântia desperat în pat și nu credea decât în pasiune și frumos, astăzi este un *pu-ri-tan*, bine înțeles un puritan care... trebuie să vă spui... a început să aibă mai multă îndrăzneală când privește în ochii unei femei.

Să reviu.

Ceeace mi s'a întâmplat mie, considerând evenimentul pe dinafară, s'a întâmplat multora; ceeace însă se petrecu în sufletul meu, fără a fi un fenomen extraordinar, vă va interesa, într-o câțva, dacă nu credeți că nebunii și oamenii sănătoși se pot reduce la două formule, una cuprinzând pe cei cari iau visul drept realitate și alta cuprinzând pe cei cari neagă realității orice participă de vis.

Oamenii se deosebesc așa de mult unii de alții, că cea mai mare greșală a filosofilor stă în reducerea omenirii la un tip sau chiar la mai multe tipuri.

Câți oameni, atâtea tipuri, atâtea lumi, atâtea probleme. Și dacă e ceva care aseamănă pe oameni între ei, e tocmai ceeace îi aseamănă cu tot restul animalelor: a mânca, a dormi, a umbla, a se înmulți...

Afară de această asemănare, alta nu mai există.

Iacă de ce-mi vine să rîd de mulțumirea părinților când văd că ochii copiilor seamănă cu ochii lor, fără a se întrebă dacă prin acele sticle albastre și drăgălașe vor pătrunde aceleași impresii și se vor răsfrânge aceleași imagini...

Mă ertați, clina copilărească a filosofiei a fost pururea patima capetelor slabe, și mai ales a oamenilor fără acțiune.

Sunt timid. V'am spus-o și vă rog să nu vă îndoiiți.

Câte mi s'a întâmplat din pricina aceasta, nu vă pot spune. Ar fi prea lung și ați râde prea mult de mine, fără ca să iau și eu parte, privind bine înțeles, cu ochii în jos.

Să încep.

Când îmi muriră părinții, amândoi în același an, eram mic, mi se pare de șapte ani.

Am voit să-i plâng pe amândoi, -- pe amândoi îi iubiam. M'am apropiat de cosciugul lor. Nu eram singur.

Trebuie să știți că tata a lăsat o avere frumusească.

Erau dar la capul lui mulți cari nu-l putuseră nimici.

Se vorbea de un testament.

Mi-aduc aminte de unul, din familie, despre care tata zicea: „nu ne-a călcat pragul, nu mai știu ce este supărarea“.

E crud să vă spui: fratele lui, unchiul meu. Un om foarte bun, cu un singur cusur: perduse toată averea în cărți. Am găsit în hârtiile tatii o sumedenie de polițe d'ale lui, iscălite frumos, cu floare, dar neplătite.

M'am apropiat de catafale, convins că voi plânge cum nimenca nu mai plânsese.

Casă părintească fără părinți!

Cineva mă luă de mână și-mi zise, sărutându-mă pe amândoi obraji: lorgule, lorgule, plângi lorgule pe acela care nu se va întoarce!“ El.

Unchiul cu polițele.

Și când să mă podidească lacrămile, l-am privit. Mi-am întors ochii, și-am întâlnit atâtea perechi de ochi, că... mi-a fost rușine și n'am mai plâns.

O! e teribil lucru să-ți fie rușine să plângi, când suferi!

Vedeți ce timid sunt? Ați înțeles? E greu de priceput. D-voastră sânteți altfel. Nici unul nu vă asemănați cu mine.

Mai de grabă veți înțelege de ce, știind perfect de bine lecția, n'am răspuns nimic în fața unui profesor vestit, cunoscut în toată țara. O! un profesor mare! La fite-ce lecție începea:

Un profesor trebuie să fie părintele vostru!

Educație! Educație, pedagogie, sistem nou! Și când s'a restit la mine și mi-a strigat:

„Educație! Pedagogie! Sistem nou! *Ochii 'n sus!*“... am ridicat capul, dar întâlnind niște ochi pedagogicești, mi s'a încheștat fălcile, și din lecția cea mai bine preparată m'am ales cu un zero la catalog.

Mă prind că asemenea timiditate o înțelegeți.

Fiecare dintre d-voastre ați pățit-o în fața pedagogiei și a profesorilor, cari v'au fost ca niște adevărați părinți.

Să nu credeți însă că în toți frica a fost la fel. Unii s'au gândit la mnea, -- alții la notă, alții la urechi, puțini la premiu, -- și cei mai mulți la repetenție. Unora le-a zvâcnit inima, -- multora li s'a împiedecat răsufllarea, -- la puțini li s'a ridicat sângele la cap, -- la câți-va le-a venit amețală.

Mie nu mi păsă nici de bătae, nici de premiu, nici de notă rea; simțiam însă doi ochi, cari mă pironiau drept în mijlocul frunții. Fără ei aș fi spus toate regatele, marile ducate și ducatele Germaniei, cu capitalele și cu orașele „*cele mai principale*“, ca pe apă, pe nerăsufllate.

Ce n'aș fi dat să mă lase profesorii în pace ca să învățese degetele cele mari, unul împrejurul celuilalt, din ce în ce mai repede, din ce în ce mai încet, după cum lecția curgea mai repede sau mai pe gândite.

Pedagogia a fost dușmana mea. Mi s'a părut că această știință a fost inventată ca să mă chinuască și să mă facă de răs.

Tocmai târziu am înțeles că pedagogia s'a născocit pentru unii profesori neghiobi -- există -- și pentru unii școlari model, cari nu există.

Eram așa nebun și de timid, că, implinind 21 de ani, n'am voit să ies de sub tutela unchiului meu, fratele mamei, om blând ca și mine, rușinos ca și mama.

Îmi vine să râz... Nu cumva vă spui vr'o minciună?... De ce v'ași spune?... Nu vă cer nimic, nu-mi cereți nimic, de ce să vă mint?

Și adevărul e că nu v'am spus de ce n'am luat socotelile tutelii și de ce am rămas în aceleași case albe ca laptele, -- mai ales noaptea pe lună -- cu pridvor, cu trepte de stejar, cu

stâlpi cu flori la capiteluri și cu brățări pe la mijloc.

Îmi plăceau casele?... Da...

Iubiam pe unchiul meu care mi îndoise averea?... Da.

„Mi era rușine ea, îndată ce ajunsesem vârstnic, să-i cer socoteala, ca și cum m'aș fi îndoit de cinstea lui?... Da.

Ei și?...

De aceea rămăsesem eu la epitropie? Dacă v'ați uita cam la o parte, m'aș înroși și v'aș răspunde: da. Iar de m'ați privi, chiar acum când mi-a răsărit multe fire albe, ca un copil vinovat v'aș spune:

„Nu, nu e adevărat că iubiam așa de mult casele în care crescusem și pe unchiul meu care mă crescuse...“

Mai era cineva p'acolo, afară de un văr, cam de aceeași vârstă ca mine, afară de unchiul meu (mătușa mea murise), afară de case și de un câne lătos... mai era cineva...

Ei, acest *cineva* pe câți ștengari nu strânge de pe drumuri, pe câți timizi nu-i ametește, pe câți negustori nu-i preface în poeți, pe câți filosofi nu-i scoate din fire, suflând în sistemele lor ca în niște pânze de păianjen.

E nespus de fermecător acest *cineva* care te face să rămâi sub tutelă, când au trecut 24 de ore după ce ai împlinit 21 de ani și ai un venit de 15,000 de lei!

Mi se pare că ați ghicit secretul.

Oh! femeile, femeile!

Ce or fi având ele cu timizii și cu filosofii?

Nu era tot aceeași *Irinel*, cu care mă jucasem d'a „cirip-cirip“? Nu era aceeași nebună, cu rochile până la genunchi, ai căreia ciorapi albi se înverziau până seara? Nu era acelaș drac zvâpăiat care își arunca cartea în pridvor, când se întorcea dela școală, și mă prindea de gât, cu amîndouă mânele, ca să o duc în căreă?

Copilul devenise femeie. În locul ochilor, de o infinită naivitate, se aprinsese două vâpăi de demon.

Și acum Irinel mă lua de mână.

Dar era de 15 ani... și de mult mâna ei era alta: mai caldă, mai nu știu cum. Veselia ei nu mai era egală și continuă, ca altădată. Nu mai vorbea repede și întruna.

Și dacă-i ziceam:

Irinel ce crezi tu, o să plouă astăzi?

Sau:

Irinel, mai sunt două săptămâni până la vacanția mare, nu e așa e'o să fii fericită, ca și altădată, când om pleca la Slănic?

Irinel tăcea și privia drept înainte. Eram sigur că nu se uita la nimic, că nu vedea nimic.

Tăcerea ei mă amenința, și îi ziceam, cu glasul pe jumătate, ca și cum aș fi fost vinovat:

Irinel, abia veniși de la pension și îți s'a urît?

Și drept răspuns începea o veselie exagerată. Și răsete, și vorbă, și istorii, începute dar nesfârșite.

— Tu nu știi, îmi zicea ea, tare și repede, ce scrisoare mi-a arătat o amică a mea... Numai eu am citit-o... și cu altă fată... și cu sora ei... și mi se pare că a arătat-o și altora... Am râs să mă prăpădesc...

Și Irinel începea să râză. Și râdea, râdea, până ce lacrămile îi curgeau pe obraji ei rumeni. Apoi, după ce ofta, începea:

Îi scrie... tremurând... de niște stele... două numai... cari ard și îi vorbesc... Cum o să ardă stelele de care e vorba?... sunt cărbuni?... Cum să vorbească stelele?... Nu pricep... Ș'apoi... ghiață... topire... marmură... litere de foc... mănăstire... sinucidere... Ah!... *pauvre Marie!* Mi-e milă de ea... De câteva ori ne-am sărutat, și ne-am sărutat, ne-am sărutat, și-am început să plângem... Trebuie să știi, lorgule, că ea-mi citește, în fie-ce Luni, câte-o scrisoare, pe care se văd urmile crețe ale unor lacrimi mari, și eu, abia stăpânindu-mă să nu bufnesc de răs, de „*stelele gemene cari 'l ard și 'i vorbesc*“, trebuie ne apărât să plâng

După ce Irinel mă certă și rîse de mine că tușesc ca fetele din pension cari fac pe doctor să le dea fer și vin vechiu, mai mult pentru vin decât pentru fer, plecă.

— Uf! bine că e bătrîn!... Dacă ar fi fost tânăr?..

În ziua de Sân-Petru mă sculai cu o frică care mă făcea să tresar la fite-ce zgomot.

Ce... nu s'a mai văzut bătrîni zmintiți însurați cu fete de 18 ani?..

M'am plimbat trei ceasuri prin curte.

Așteptam pe acest rival cu nerăbdarea cu care așteptam une-ori pe Irinel. Mă înșel sau nu? Aceeaș senzație, identic aceeaș se petrecea în mine, așteptând obiectul urii ca și când așteptam pe acela al iubirii... Voiam să-l văz... mai curînd... într'o clipă... să-l cunosc... să aflu cine eră.

Pe la zece ore, o trăsură se opri în dreptul porților.

A sosit.

Când îl văzui începui să rîz. Prea eră slab, prea eră bătrîn! Elegant, nu e vorbă: cu reden-gotă neagră și cu legătură roșie. L-am salutat cu respect, și pot zice, cu dragoste. Căit că urisem pe un astfel de bătrîn cu părul alb ca zăpada, mă dusei liniștit în grădină.

Ce nepăsare în toate!

Ușa dela grădină se deschise ca și cum vîntul ar fi frîntit-o. Irinel apăru.

Privi în toate părțile, și, văzându-mă se repezi spre mine. Vîntul îi flutură rochia de ba-tistă albă cu pete negre.

Era galbenă. Mă luă de mână. Mîna îi tremura. Vroind să vorbească, îmi zise de mai multe-ori:

— Stai... stai... stai să resuflu...

Apoi tăcu și mă privi.

Ce privire!

Ochii ei scînteiau; albastrul lor mi-se pără un ocean revoltat, fără fund, fără țărături.

Privii în jos, prostiț de o spaimă neînțeleasă. Îmi văzui ghetile și mă gândii: „azi mi le-a făcut ori nu? Firește că da. Nu mi le face în toate zilele?“

— Iorgule, ști de ce a venit bătrînul?

— Nu, îi răspunsei eu cu o liniște stupidă. „Mi-a făcut ghetile... ori a fost rouă...“

— Iorgule, știi ce mi-a zis tata?

— Nu.

— Să pui rochia de fulard.

— Rochia de fulard?... A care-mi place mie?

— Dar ști de ce să mă gătesc?

— Firește că da.

Ea tresări, continuai, ștergându-mi o gheată cu batista.

— Firește că știu... Nu este azi sărbătoare mare?

— Ah! îmi răspunse ea trîntindu-mi mîna de care mă ținea nu ști nimic! Ce om indiferent și nepriceput ești!

Indiferent?

Înțelesesem tot din privirea și emoțiunea ei, și cu o liniște, care de sigur nu eră a mea, mă plecai și-mi ștersei și cealaltă gheată.

— Bătrînul a venit, a venit Irinel...

Era albă. Buza de jos îi tremură. Lumina ochilor i-se întunecase.

Bătrînul a venit... Irinel... Ei și?..

O să dejuneze cu noi?... Atît mai bine...

O să fim mai mulți la masă...

Eu, vorbiam?... Nu eram de cît eu și ea în grădină...

— Bătrînul, a venit, a venit! îmi răspunse ea, acoperindu-și ochii cu amîndouă mînele.

Bătrînul a venit, pentru ca cineva să se ducă din casa asta!... El are...

Irinel începu să plîngă.

Ce are?..

— Un băeat, inginer...

— Inginer?... A învățat ingineria?..

Da, a învățat ingineria! răspunse furios Irinel. Da... a învățat in-gi-ne-ria, și cineva o să se ducă din casa asta!..

O văzui cum se opri în pragul porții, cum s'aplecă ușurel, și, luându-și poala curată a rochii, își șterse obraji de lacrimi.

Mă uitai lung după ea, apoi mă lungii cu fața în sus sub o boltă de pomi roditori.

Ce de vieată în natură! Merile îndoiau ramurile groase; unele vrăbii ciripiau, scuturînd din aripi; altele cădeau grămadă, încăerate într-o luptă desperată. Pe fața mea soarele ploua roto-coale de lumină. Simții lacrimile alunecându-mi în urechi, mă sculai în picioare, mă uitai spre porțită și zisei cuprins de o melancolie infinită:

Doi se vor duce din casa asta...

Adoua zi presentai unchiului meu o falsă recomandatie în scris, — a unui doctor, — care mă obliga să mă duc la Bourboule, sub pretext că sufer serios de plămînu stîng.

Să trec mai repede peste acest moment.

Am sărutat mîna unchiului meu și pe Irinel!... Pe Irinel!..

Trecusem hotarul țării. Priviam pe fereastra deschisă a vagonului la întinsele câmpii ale Ungariei. Începui să mă gândesc. Dar dacă nu măr fi privit așa de adînc? O privire fixă mă amețește. Dar dacă mi-ar fi spus ea mie ce-aș fi voit să-i spui eu ei? Timiditatea, în gradul acesta, să fie una din formele nebuniei? Dar ce curaj mi-ar fi trebuit?... Cum aș fi mărturisit unchiului meu?... Irinel, nu-mi era ca și soră?..

Imposibil!.. Fusesse fatal!..

Locomotiva găfâi și scoasă un șuerat asurzitor... Cîteva lacrimi pe fereastră... Căutai cu ochii, încotro ar veni țara, și cam încotro ar cădea casa și grădina unde fusesem fericit... Un semn cu mîna, și zisei oftînd:

— Adio Irinel!..

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SĂRBĂTORI MĂHNITE.

Paștile cădeau în vară... Cine s'ar fi așteptat la așa schimbare de vreme? Viscol din vîrfuri până în fundul văilor depărtate... În miezul vârtejului, pierdusem drumul urcînd pe culmi înalte și acum, coboram orbește fără să știu unde. Calul eră istovit de puteri; iar eu simțeam cum mă pătrunde încet-încet frigul până în măduva oaselor. Mă învăluia din toate părțile întunerecul nopții... Rătăceam într'un pustiu negru, fără nădejde să mai dau de vreun adăpost... Când mă socoteam în peire, iată sclipind în față-mi o lumină... Către ea!.. tot către ea; căci — nu e numai o părere!.. Și sdrobot, iată-mă în fața unei porți mari... Mi-a fulgerat prin minte: de-acu, dacă n'am avut noroc să fi dat de gazdă bună și primitoare, am să deger flămînd aci, lângă gard, în sfînta noapte a Învierii, departe de săracul meu culcuș, dela care am plecat ca un nesocotit... Ajută-mi, Doamne!.. Mi-am luat inima în dinți și-am bătut hotărît în poartă. O ușe s'a deschis, prin care s'a arătat lumină mare; și un glas bun și frumos de femeie a strigat:

— Cine e?

— Om bun, am răspuns eu; drumet rătăcit.

— Așteaptă oțîr, mi-a răspuns dulce glas.

Și totodată am auzit sunînd limpede, de departe, clopotele de Înviere. Mi-am scos căciula și mi-am făcut cruce, pe când gazda îmi deschidea poarta.

— Hristos a înviat, gazdă bună!

— Adevărat a înviat, om bun! mi-a răspuns femeia... Poștește!

Un argat mi-a luat calul și stăpîna m'a dus în casă.

A! ce chibzuită așezare de oameni cuprinși! ce frumoasă casă, caldă și luminoasă! și bogată, cum spune înțeleptul din vechime, „nimica de prisos și toate cele de trebuință...“ și ce prietenoasă întîmpinare! Iar stăpîna --- ce mîndrețe de femeie! Ce înfățișare deosebită: cinste din creștet până'n călcăie; liniște și armonie în mișcări!.. și prestigiul acela al nobilității, cu atît mai strălucitor, cu cît vrea să se învalue în severă modestie!

— Iartă-mă, gazdă bună, am zis eu, că 'ndrăsnesc să 'ntreb: a dumitale-i casa asta?

— A mea, domnule, din moși strămoși, de nu se mai ține minte când...

— Să trăești, s'o stăpînești! că, drept să-ți spun, frumoasă casă ai.

— Frumoasă... e frumoasă, nu zic, și tocmai de aia o iubesc, domnule, și nu vreau să mă despart de ea!.. în zidurile ei sunt atîtea și atîtea aduceri aminte de lupte grele și amare necazuri... Ei! domnule, casa asta are poveste veche și nu prea-veselă... Temeliile ei sunt clădite din pămîntul de-aci plămădit cu sudori, cu lacrimi, cu sînge de-alor mei... Cum să nu ții eu la casa mea!

Și zicînd asta, s'a uitat jur împrejur cu ochii umezi de dragoste. Apoi mi-a

făcut semn să șez în capul mesei; și m'a ospătat... Bogdaproste!

Sta tristă în fața mea. Vedeam bine că asupra acestei ființe așa de prestigioase apasă ascunsă cine știe ce amărăciune... Amîndoi tăceam.

Am îndrăznit să rup tăcerea și să 'ntreb:

Ascultă-mă, rogu-te, gazdă bună; eu văz ca dumneata ești mîhnită de ceva... Ce ai?

— Ce să am, domnule? Am și eu un foc la inimă; dar, dumneata, cum ai sa-l înțelegi? Și, dacă ți l-aș spune, ce ajutor îmi poți da?

De unde știi? Spune-mi numai de ce-ți fînjește sufletul: măcar o cît de mică mîngăere ce ar strica? Gazda mea și-a pus cotul stîng pe masă, și-a răzemat tîmpla pe palmă și, dusă departe pe gândurile nevoilor ei, mi-a spus liniștit și măsurat următoarele:

— Uite, om bun, care-i pricina mîhnirii mele... Ascultă...

Eu, cum ți-am spus, stăpînesc din străvechi locul meu și casa mea, asta care o vezi. Dar n'am fost niciodată liniștită, am avut și am încă niște protivnici puternici, care-mi tot tăgăduesc dreptul meu și mereu mă prigonesc fără milă. De amar de vreme, câte-odată am luptat, câte-odată am suferit, mai de multe ori am răbdat; cît?... știu numai eu și numai Dumnezeu știe. Numai El! Numai nădejdea în sfînta lui dreptate, care odată ș'odată va să vie să 'ndrepte nedreptățile oamenilor, — numai

ea m'a ținut și m'a întărit; că, aminteri, mă prăpădeam de mult, și, pe risipa bătrânelor mele temelii, și-ar fi înălțat protivnicii trufașele lor palaturi.

Și eu, Dumnezeu mi-e martor, nici o clipă n'am dorit a încălca dreptul cuiva; numai atâta am vrut, să fiu lăsată în casa mea a munci, a-mi lumina mîntea și a-mi ridică sufletul, ca să arăt ce ajutor aș putea și eu aduce la fapta mare a bine-lui și a mai-binelui, pe care a poruncit-o Dumnezeu omenirii...

S'a oprit și a oftat adânc... Vorbise așa de cuminte, că n'am avut ce să zic: i-am arătat numai din ochi că aștept urmarea...

— Răbdarea-mi îndelungă, a urmat gazda, și neclintita-mi nădejde în Dumnezeu au obosit parcă până la urmă pornirea protivnicilor mei... Or fi ei mai puternici ca mine, dar pe semne au înțeles și ei că tot nu sunt atât de tari încât să mă poată nimici. Și-așa, am simțit bine că și ei au început să se pătrundă că trebuie să-mi dea pace: să cinstească dreptul meu, cum și eu voiu să cinstesc pe al lor, și, de-acolea să trăim cu toții, spre folosul tuturor, în bună înțelegere, în prietenie adevărată, în desevărsită omenie...

— Ei! atunci ce piedică ar mai fi pentru liniștea dumitale?

— Ei, domnule, dacă ai ști dumneata ce mi s'a întâmplat, n'ai face așa întrebare... Tocmai când credeam că soarta rea începe să mai mă ierte dintr'o parte, mă lovește acum și mai adânc pe de alta... Când să zic Doamne-ajută, mă pomenesc, în casa asta, cu zavistie și vrajbă între copiii mei. Acu nu mai am vreme și gând să fac pace cu protivnicii: trebuie să mă sbat cum să-mi împac copiii dușmăniți între ei, că par'că ar vrea acum unii dintre dânșii să-mi risipească sărmana casa strămoșească!...

Zicând acestea, s'a ridicat drept în picioare, și-a înălțat fruntea senină, umbră de mâhnire, către icoane, și-a făcut cruce, și apoi, acoperindu-și ochii cu amândouă mâinile, a început să plângă tăcut.

În tăcerea aceea, am auzit iar glasul limpede al clopotelor.

— A! biată nobilă mamă! n'am gândit. Ce sărbători măhnite!... Ce să-i zic eu, un drumeț străin? Cum o pot eu mângăia?... Nu, nu vreau să mai rămân în așa tristă casă!

Adânc pătruns de respectul durerii, am sărutat mâna măhnitei mame, și atât i-am putut zice:

— Nădejde!

— Ei! dragă domnule, mi-a răspuns ea, ștergându-și cu colțul măramei, ochii adânci și cumiți; aia, nădejdea, aia n'am să mi-o pierd eu niciodată!

— Mai rămâi sănătoasă, gazdă bună.

— Umblă sănătos, om bun, sub paza Domnului!...

Fără să mai mă uit înapoi, pe când clopotele sună toate Învierea, plec, și mă duc... încotro vrea calul să mă ducă.

CARAGIALE.

TRĂIASCĂ!...

Numele bărbaților în viață, cari ne onorează numărul de Paști cu strălucitul lor concurs literar, sunt nume mult-iubite și adânc-venerate de întreg neamul românesc.

Pentru dragostea cu care acești bărbați au binevoit a ne ajuta, noi nu le vom putea niciodată fi îndestul recunoscători. Știm însă că eroii ale căror nume sunt să se înscrie în Capitoliu nu se gândesc niciodată la recunoștință săvârșind fapta cea bună: în aceasta însași, sufletul lor cel mare își găsește resplata întreagă.

Strige numai toți Români, în această sfântă zi a Învierii Domnului:

Să ne trăiască întru mulți ani bărbații cei mari spre gloria lor și mândria neamului întreg!

„ROMÂNUL“.

Mă simt dator a mulțumi aci din toată inima Dilor Delavrancea, Vlahuță, Coșbuc și Brătescu-Voinești, cari m'au onorat totdeauna cu buna dlor prietenie, că au binevoit a subscrie alături cu mine într'un număr festiv al „Românului“, dând prilej astfel cetitorilor noștri a se bucura de așa giuvaere literare în frumoasa limbă românească. Li rog să primească omagie mele de recunoștință și admirațiune.

CARAGIALE.

Viață nouă

Taină este înțelesul vieții, iar noi hărțuindu-ne în neîncetate lupte bucuria trecătoare o socotim rostul ei și robiți patimilor, zidim nădejdea fericirii pe nisipul vremelnicelor bunătăți.

In cursul lung al zilelor vieții orbecând, câteodată, prea arare, arată-ni-se licurirea adevărului, ce este deasupra negurei zbuciumului chinuitor la întunecatele îndemnuri ale lutului, din care suntem.

Prea arare, o rază luminoasă, blândă și dulce coboară sufletul războit de cele trecătoare și simțim atunci, pe o clipă, uluși par'că, schinteia divină. E raza, ce din ochii mamei învăluie cu iubirea ei nesfârșită copilașul dormind în leagăn. E raza, ce din ochii celuice moare se înalță cucernic spre bolta cerească. E raza iubirei, e raza credinței.

Și-n clipa când scriu șirele acestea în Vinerea patimilor, sufletul meu desbracă haina brodită cu grijile lumești, ci gândul îmi zboară departe peste veacuri la poalele Golgotei și privesc chipul blând, buzele supte de chinuri și ochii ridicați spre Tatăl ai celui, care a strigat văzând pe chinuitorii săi: Tată, iartă-le lor, căci nu știu ce fac!

Iubirea ta cea fără de margini și jertfirea ta pentru mântuirea lumii îmi înseninează gândul, blândule Isus și nădejdea încolțind o simțesc cum răsare în sufletul chinuit de bănuiala pierzării.

Dulce nădejde! Inseninează întunecatele noastre gânduri cu sămințele iubirei, cu germeii credinței. Ale acelor, cari simțim sufletul nostru una cu sufletul unui neam nefericit. E slab și mic și sărac neamul acesta. Dar e al nostru și simțim sângele lui în vinele noastre și durerile lui întunecă toată viața noastră.

Oricât erai de slabă și oricât îmbrăcămintele tale erau ale sărăciei, nu puteam să-i zic mai cu iubire: mamă, decât ție, dulce chip apus, care-mi răsai în visuri și-mi amintești alintările tale din vremurile uitate ale sfintei copilării. Neam românesc, bătut ești de vânturile reci ale mășterei sorți, dar văzând strălucirea bogată ale altor națiuni, cu îndoită iubire, mai vârtos spre tine se îndreaptă sufletul meu îndurerat de nefericirile tale.

Văd gloria originii române, dar văd mai vârtos vijelia vremurilor, care ne-a desbrăcat de toate îngrădirile fânței noastre românești, lăsându-ne pradă prădătorilor și jaf tuturor barbarilor venetici și prădători. Veni-va oare ceasul mântuirii? De unde și când și cum?

Istoria noastră e lanț de suferințe și viața de acum e chipul săracilor, cari biruiți de întunerecul neștiinței își ofer brațele dușmanilor spre robie. Ura neputinței s'a sălășluit în rândurile noastre și iubirea mântuitoare și credința izbândirei ne-a părăsit. Ochii noștri orbiți de patimi au pierdut vederea limpede a cărărilor mântuitoare și am rătăcit departe în pădurea trufiei otrăvitoare.

In ceasurile acestea de desnădejde întorcem gândurile noastre spre tine, care jertfindu-te lumea ai mântuit și din ochii tăi blânzi în suferință o rază dulce simțim coborânduni-se în sufletul amărit. Tu ne înveți: prin iubire la jertfă, prin jertfă la mântuire.

Voi toți, cari cu adevărat simțiți în inimile voastre durerea neamului, de care vă leagă limba și sângele, priviți la Mântuitorul, întoarceți-vă la calea iubirei și aduceți jerfa mântuitoare, lăpădându-vă de scârboasele patimi ale trufiei otrăvitoare.

A înviat Hristos. Spălați în apa curată a iubirei de neam să înviem și noi la nouă viață, prin iubire la jertfă, la mântuire.

Sufragiul universal și pacea popoarelor

de dr. Victor Bontescu.

Sună clopotele. E zvonul, vestitor al izbândei adevărului, care acum sunt una mie și multe sute de ani, cu moartea călcând pe moarte, lumii viață i-a dăruit. Sună clopotele Învierii.

Și'n sufletul multor milioane tresare cucernic un gând, o nădejde, o fărîmă de dor, al păcei și al împăcării și al înțelegerii bune între oameni. Este doar sărbătoarea celei mai sublime învingeri astăzi: a adevărului asupra minciunii, a bunătății asupra răului și a dragostei asupra fără-delegei — doar clopotele zvonesc învierea vecinic iertătoarei iubiri, a Celui, ce-a murit răstignit pe cruce, între tâlhari.

Iar dăngătul vibrător al cicoaiei, cum umple văzduhul de pacea sărbătorii, învăluie par'că și gândurile oamenilor, pe-o clipă măcar, în vraja aceea a tortului, ce de veacuri îl țes sufletele mari și curate, în vraja de-apururi dorită, a fericirii obștești.

O clipă.

Ca de mâne încolo, din nou să răsune, în loc de glas sărbătorec de clopot, alarma chemării lui, cum bătut va fi într'o dungă și'n loc de murmur de rugăciune, să se umple iarăș văzduhurile de țipătul

și de vaetul și de plânsetul mulțimei prea mult răbdătoare. Ca de mâne încolo, în locul fumului sfânt de tămâie, din nou să se înalțe spre cer, fumul ierbeii de pușcă și din nou să se cutremure aierul de bubuitul de tun și de zângătul îndârjit al armelor încrucișate. Ca de mâne încolo, din nou să răsvuete lumea de ropotul și de bătaia atâtor ciocane, cum vrăjmaș izbesc nicovala, făurind din nou ferecarea strânsă a lanțurilor, pe cari nenorocita mulțime, în clipa aceasta sfântă, a vrăjei de sărbătoare, le credea sfărimate.

O clipă.

Ca de mâne încolo, din nou să-și înceapă lumea, aceiaș curgere a vieții, cu potop de lacrimi și cu nenumărate vâltori de durere.

*

„Toți suntem fii asemeni, ai aceluiaș mare și preasfânt Dumnezeu“. Sămânța adevărului acestuia vecinic, a sămănat-o Acel, ce pe cruce a fost răstignit. Și pentru încolțirea acestei sămânțe și pentru răsărarea și pentru belșugul rodului ei, a udat pământul cu picăturile sfinte ale sângelui său. Toți, câți în lumea aceasta trăim, am fi să fim părtașii acelorași drepturi și acelorași bunătăți și n'ar fi, ca omul să-i fie cel mai aprig dușman al deaproapelui său. Și s'au împlinit acum veacuri nouăsprezece, de când sămânța a fost sămănată și Dumnezeu însuși i-a fost sămăntătorul, dar slăbiciunea oamenilor a fost pământul, care avea s'o primească și multă încolțire de-a ei a înăbușit-o spinii răutății și multă a știrbit-o arșița pietrei, pe care a căzut și multă dogoreala văzduhului a cutropit-o, dar multă a și răsărit și crește și rod va aduce obștei de cu bună seamă!

Iar firicel din sămânța aceasta sfântă este și lupta poporului nostru de-acuma, *pentru dobândirea egalei îndreptări și pentru izbândirea sufragiului universal, în cea mai largă a lui concepțiune*, care el singur poate fi temelia îndelung durătoare a păcii și a împăcării popoarelor, el singur putând slugi drept piatra, pe care să se ridice biserica trainică, a fericirii și mulțumirii milioanei nenorocite.

Da, lupta noastră e sfântă. Căci ea nu este lupta patimei, care strigă după răsbunare, ci a pătimirii, care cere îmbunarea. Nu e lupta urei, care însătoșază după sânge, ci e lupta dragostei, care va să usuce șiroaie de lacrimi. Și e sfântă, căci este lupta păcii, care cerc sălaş în inimile tuturor. Și chiar de-aceea va și izbândi, pentru că ținta ei nu e mulțumirea vremelnică și îndestularea puținora, ci e fericirea înșasă și pacea obștească.

*

Și vor trece sărbătorile Invierii. Și parlamentul se va aduna iarăși, ca să continue din nou, unde întrerupseseră: să arunce iarăș sarcine înmulțite asupra poporului, să-i ceară iarăș banul și brațul și iarăși ostașii, mai mulți ca pân'acuma și din nou tot mai mulți. Căci hergheliile de cai așteaptă zorul voinicilor, cari să-i încalece și vrăjmașia tunurilor așteaptă puterea flăcăilor, cari să țintească și Dreadnought-urile, cu boarfele lor înfricoșate, sunt mult încăpătoare, iar pietrișul șoselelor și încolțirea tânără a câmpiilor, așteaptă ropotul vitejilor, cari să le bătătorească. Și nu te'ntreabă nimeni, că ai ori nu ai:

smulge-ți bucătura, din gura copiilor și dă-le-o! Și nu să uită nimeni, că-ți rămâne holda nesămănată și negunoit ogorul și că ți se dărapână casa: du-te, slujește împărăției! Și nu'l doare pe nimeni, că'n istovirea puterilor tale, abia biet mai are viața unde să-și sălășluiească clipcala nenorocului: haid, grăbește, jertfește-ți totul, dela întâiul picur de sudoare, pân'la ultima picătură de sânge, căci așa pretinde mărirea țării!

Și vor trece sărbătorile. Și se va porni din nou sbuciumarea vieții. Și vei căuta de multeori împrejur și vei avea lipsă de sprijin și'l vei cere și nu ți'l va da nimeni. Și vei avea lipsă de ajutorare și nimeni n'a fi să te ajute, căci și sprijoaș și ajutor azi, Țara cere de la tine și toate ți le cere și nimic nu-ți dă!

Și vor trece sărbătorile.

Și mărirea ei îți va cere pierirea!

*

Da, căci astăzi pacea popoarelor și frăția oamenilor, se predică numai de pe amvoane, la zile de sărbători și la mesele albe și la mesele verzi, cu prilej de mincinoase sărbători, câtă vreme firicelul ierbeii câmpiilor verzi, tremură de groaza sângelui, pe care nu-l știe, că nenorocul cărei clipe, l-a face să'l înghiță.

Și ca azi va dura încă multă vreme, până când nu vor ajunge popoarele, ca ele însăși să se ocrotească.

Cu zor nebun se înarmează zi de zi, tot mai mult azi țările apusului. Capitalismul reclamă produselor sale piețe tot mai mari și mai largi. Iar dreptatea se face cu ascuțit de sabie și cu gura de tun. Și fărădelegea puținora, stăpânitori azi peste milioanele popoarelor, se simte sigură numai în pacea înarmată până la dinți. Iar țara noastră, în ortăcie cu celelalte state, trebuie să țină pas cu ele. Gem toate popoarele lumii de povara înfricoșată a păcii înarmate. Iar popoarele țării noastre se prăpădesc istovite, căci la noi țara totul îți cere și nimica nu-ți dă. Și nicăiri nu-i mai mare nedreptățirea mulțimei, ca la noi și nicăiri sărăcia și nicăiri durerea și nicăiri povara înoită a sarcinilor nu apasă asupra slăbirei popoarelor atât de greu, ca la noi.

Și nu mai putem!

*

E plinită vremea! Ca să le strigăm cârmuitorilor noștri, ca să-i strigăm stăpânirii:

Dacă-i vorba, ca să ne înșiruiți și pe noi în danțul nebun al păcii înarmate și dacă ne cereți cu zor și banul și brațul — haid îngrijiiți-vă odată, ca și milioanele nenorocitelor popoare, să capete ce e a lor: egalitatea drepturilor și asemenea parte a bunătăților — ca să poată da apoi și ele, fără istovul și primejduirea vieții, ceea ce este a Cesarului!

Dați-ne sufragiul universal, dați-ne puțința răsufletului și a cârmuirii proprii.

Ca putere nouă, să câștigăm, pentru purtarea innoitelor sarcini. Dați-ne dreptul egalei împărțiri a poverilor. Dați-ne puțința vieții nouă, căci altcum e aci vremea, când înzădar veți mai cere, că n'o să avem ce și de unde să vă mai dăm.

Iar dacă e, ca să ținem și noi pas cu fuga nebună a țărilor din apus și ca să răzbim și noi povara greutăților, cum ele o răzbesc, dați-ne iarăș, ceea ce ele

au de mult: bunătățile traiului liber și ale belșugului. Căci numai de-acolo poți cere, de unde ai dat ceva.

*

E plinită vremea.

Numai prin introducerea sufragiului universal și prin el, revoluționând apoi întregă viața politică, administrativă, judiciară, economică, culturală a țării întregi și restabilind pacea internă a popoarelor ei și egalând deosebirea mare a claselor și îmblânzind vrăjmașia dintre ele — se va putea susține țara și monarhia noastră puternică și văzută, în concertul celorlalte state ale lumii.

Numai prin introducerea sufragiului universal se va putea încheia trainic și roditor raportul dintre tron și mulțimea popoarelor cârmuite, primind ele drepturile ce li se cuvin și putând răspunde cu sprijinul, ce li se cere.

Și nu e mai puternic sprijin pentru tron, decât dragostea și alipirea milioanei mulțumite!

E plinită vremea.

Și ca să se știe:

Incepe se troznească peatra mormântului și să se crape. Iar mulțimea ostașilor păzitori va cădea în genunchi, de spaima sfântă a măreției Invierii, ce va să vină. Căci va învia, înmormântată de veacuri, fericirea și binele și mulțumirea popoarelor! Sună clopotele... E zvonul vestitor al izbândeii adevărului!

Anexiunea și urmările ei

de: dr. Mihail Polyt.

Anexiunea Bosniei și a Herțegovinei este un fapt de mare gravitate pentru monarhia noastră, ale cărei urmări se vor simți adânc pretutindeni în monarhie. Bărbații politici maghiari au crezut, că prin anexiune pot să facă și ei pe Balcani o politică imperialistă, căci ei au numit această politică o politică imperialistă *maghiară* în Balcani. Când însă după anexiune raportul Bosniei și al Herțegovinei față de monarhie părea că primejduiește dualismul și când mai ales în ședința din urmă a delegațiunii austriace principele Schwarzenberg a adus în discuție dualismul, politicienii maghiari nu numai au trăsărit, ci mai mult, ei au început să considere dualismul ca cea mai mare primejdie pentru dualism și pentru supremația rasei maghiare în monarhia habsburgică.

E ușor de înțeles, că pentru noi, popoarele nemaghiare ale Ungariei, este de interes deosebit schimbarea raporturilor în monarhie sub influința anexiunii Bosniei și a Herțegovinei.

Nu de mult am zugrăvit în „Românul“ raporturile în Croația și am arătat, că legătura dintre Croația și Ungaria din vina bărbaților de stat maghiari și prin șovinismul nesăbuit devine tot mai laxă și cum arată faptele, nici banul *Tomașici* nu mai este stăpânul situațiunii.

Și tocmai Croația are chemarea să fie cheagul pentru înfăptuirea dualismului. Din Croația, Slavonia, Dalmația cu Bosnia și Herțegovina și eventual cu Istria, Carintia, Craina și părțile sudice slavone ale Stiriei ar fi să se formeze un complex de provincii omogene, cari ar aduce echilibru în dualismul omnipotent de acum și ar corespunde mai prosper intereselor monarhiei unitare. E ușor de înțeles, că politicienilor maghiari chiar și numai ideea dualismului le inspiră groază. Dar în Viena se crede, că prin dualism se poate rezolvi mai ușor întrebarea, că în situațiunea dată a dualismului Bosnia și Herțegovina, la care formațiune de state are să aparțină.

Cât cunosc eu însă starea lucrurilor, înfăpturii dualismului i se opun greutăți de neînvinș. Înainte de toate Augustul nostru Suveran acum la bătrânețele sale numai cu greu s'ar

putea hotărî la o schimbare a sistemului actual de stat. Și apoi chiar în Bosnia și Herțegovina opinia publică nu este favorabilă trialismului.

Bosnia și Herțegovina sunt provincii curat sîrbești. În Bosnia și Herțegovina sunt *trei* confesiuni, dar numai o singură *naționalitate*. Beii mohamedani bosniaci vorbesc cea mai curată și mai frumoasă limbă sârbească și nici nu înțeleg limba turcească. Față de mohamedani și catolici, Sârbii ortodoxi au *majoritate relativă*. Sârbii ortodoxi în Bosnia și Herțegovina sunt aproape 1 milion, mohamedanii peste 600,000, și catolicii cam 400,000. Pe timpul ocupațiunii în Bosnia și Herțegovina catolicii nu erau mai mulți de 200,000, de atunci, prin imigrațiune și colonizări, numărul lor aproape s'a duplicat.

După anexiune s'au întâmplat mari schimbări în raporturile celor trei confesiuni. În decursul celor 30 de ani ai ocupațiunii ortodoxii și mohamedanii erau în cea mai bună prietenie, *în cea mai strînsă alianță*. Făceau front în contra guvernului și în contra catolicilor pămînteni, cari erau protejați din partea guvernului și sub conducerea arhiepiscopului *dr. Stadler* nu numai făceau propagandă catolică, dar în alianță cu Croații catolici voiau să suprimă sârbimea.

Fără îndoială, pe timpul ocupațiunii, atât ortodoxii, cât și mohamedanii nutreau speranța, că soarta Bosniei și a Herțegovinei se va deslega în sensul tratatului dela Berlin din 1878 *în cale internațională*. Dar tocmai, fiindcă nădăjduiau o rezolvire internațională a chestiunii bosniace, Sârbii ortodoxi, ca și cei mohamedani, erau în multe privințe prigonii. Mulți și mulți Sârbi și Mohamedani au tânjit în temnița vestită dela *Zenitza*. Pentru delict de presă se dădeau grele pedepse de închisoare ordinară. Dacă vă aduceți aminte, eu în 23 Oct. 1907 am și interpellat pe ministrul-președinte Wekerle în afacerea unui tânăr mohamedan din vechea familie *Smail Aga Csemalovics*. Acest tânăr mohamedan pentru un articol de ziar a fost osândit la temnița grea și a trebuit să-și facă pedeapsa în haine de robi și în lanțuri grele. După interpelația mea i s'au luat lanțurile.

Alianța intimă între Sârbi și Mohamedani după anexiune îndată s'a turburat. Indemnul l-a dat chestiunea agrară.

Este îndeobște cunoscut, că în Bosnia și Herțegovina proprietatea țarană se află în mâinile nobilimei vechi, care fusese creștină, dar care mai târziu după ocupațiunea turcească a trecut la islam, pentruca astfel să-și poată păstra proprietatea. Raportul dintre domnul de pământ mohamedan și țărani sârbi, afară de unele erupțiuni ale fanatismului și proselitismului mohamedan, nu a fost mai rău, decât cum era acel raport peste tot în Europa creștină pe timpul feudalismului.

Situațiunea țaranilor (Cmeți) creștini începe a deveni insuportabilă numai după încetarea marilor rezbele turcești și când Beii (Agalele, nobilii) trebuiră să renunțe la jafurile din Ungaria, Croația ș. a. Atunci nobilimea mohamedană sărăcită voia să facă din țărani creștini simpli iobagi.

În vechime țaranul creștin trebuia să deie agalele zăciuială. Agalele erau proprietarii vechi ai moșiilor, beii însă, ca nobili, nu trebuiau să fie agale. Dar prin usurparea proprietăților țărănești și beii au devenit *Csitluk-Sahibi*, adică proprietari de moșii, făcând din țărani arendași ai pământurilor lor proprii. Câtă vreme *Inalta-Poartă* n'a prefăcut zăciuiala în imposit de stat despăgubind agalele din mijloacele statului, ceea ce s'a întâmplat la începutul veacului trecut, erau în Bosnia și Herțegovina două categorii de proprietari de pământ: *aga*, care primta zăciuială și *csitluk-sahibi*, care primia arendă. Arenda făcea la început a noua parte, apoi a crescut la a șasa, în urmă chiar la a *treia parte* a rodului. Nu era însă pretutindeni asemenea, dar în urmă Poarta a stabilit ca regulă generală *partea a treia*. Astfel starea cmeților în Bosnia și Herțegovina

era insuportabilă, ceea ce a pricinuit multe răscoale sângeroase.

Că partea a treia, ce se plătia beilor, nu era legală, se dovedește și prin împrejurarea, că la începutul veacului trecut, când Serbia s'a eliberat de sub stăpânirea turcească, Inalta-Poartă a rescumpărat dela agale zăciuiala, dar beilor nu li-a dat absolut nimic, pe cuvânt, că ei sunt *usurpatori*. Cu toată usurpațiunea cmeții din Bosnia și Herțegovina totdeauna s'au considerat ca proprietarii pământurilor, pe cari ei le lucrau întocmai ca și față de moșiile agalelor, pentru care plăteau zăciuială. Dreptul lor a fost în scris în cărțile funduare, acest drept al lor *e și acum* înscris în catastru. Beii *csitluk-sahibi*, nu putea să alunge pe țaran de pe moșia sa, decât numai atunci, dacă acesta nu lucra de fel pământul ori îl lucra prost, întocmai cum se făcea acelaș lucru și în Ungaria pe timpul iobăgiei. Alungarea țaranului de pe moșia sa se putea face numai în urma procedurii judecătorești.

Că raportul de astăzi nu este un raport de drept, e mai presus de orice îndoială. Afară de *csitluk*, beii au și moșiile lor alodiale, întocmai dupăcum domniile de pământ ungari afară de pământurile lor urbariale aveau și moșiile alodiale. Beii au și pe moșiile lor alodiale arendași temporali, dar aceștia nu sunt țărani, cari pentru pământurile urbariale (*csitlu*) contribuiesc partea a treia.

Pământurile urbariale, întocmai cum erau în Ungaria, sunt și în Bosnia și Herțegovina obiecte de vindere și cumpărare, cari se vînd și se cumpără dimpreună cu toate drepturile respective ale cmeților (țaranilor). Negustori sârbi bogați au și ei astfel de pământuri (*csitluk*) cu cmeții lor, întocmai dupăcum mulți mohamedani sărăciți au devenit cmeți.

Chestia agrară este actualmente Bosnia și Herțegovina chestia cea mai importantă, cea mai arzătoare. Chestia aceasta prezintă două contraste imense: *rescumpărarea facultativă ori obligată a proprietății urbariale*.

Moșierii mohamedani nu voiesc nici un fel de răscumpărare, căci ei consideră pe țărani ca simpli arendași ai lor. Dupăce însă guvernul a prezentat un proiect de lege pentru rescumpărarea facultativă, beii vrând-nevrând s'au alăturat la acest mod de rezolvire. Rescumpărarea are să se facă pe baza unei învoeli între moșieri și țărani. Banca comercială ungurească din Budapesta încearcă acum să facă o splendidă operațiune financiară oferind țaranilor cu procente mari sumele trebuitoare pentru rescumpărare.

Sârbii, majoritatea relativă la populațiunii, sunt în contra rescumpărării facultative și sunt hotărîți pentru cea obligatorie și doresc, ca această rescumpărare să se facă prin intervenirea statului, cum s'a făcut aceasta în Europa întreagă, chiar și în Ungaria și dupăcum s'a făcut aceasta după tratatul dela Berlin și în Bulgaria și în părțile revirate prin acel tratat din partea Serbiei și a Muntenegrului, unde domniau curat aceleași ratorturi economice, ca în Bosnia și Herțegovina. Pretenziunea aceasta a Sârbilor a produs cea mai mare spărtură între aceștia și între Mohamedani.

La început catolicii (Croații) erau și ei pentru rescumpărarea obligativă, căci tocmai țărani catolicii sunt cei mai săraci. Catolicii s'au apropiat de Sârbi și în chestia agrară au încheiat cu ei strînsă alianță. Guvernul însă nu putea admite lucrul acesta, căci cu ajutorul catolicilor Sârbii ar fi ajuns la majoritate în dieta provincială și la poziție dominantă în țară. Apropierea catolicilor de Sârbi se explică și prin faptul, că coaliția croato-sârbă din Croația a arborat principiul *unității naționale* a Croaților și a Sârbilor. Guvernul bosniac trebuia însă cu *orice preț* să impedeze alianța între catolici (Croați) și între Sârbi. În lungul interval al ocupațiunii, catolicii au fost favorizați în tot chipul din partea guvernului bosniac și dănsii niciodată n'au renunțat la legătura lor cu guvernul. În sfârșit promis prin tot felul de

mijloace guvernul a izbutit să despartă pe catolici de Sârbi și să-i câștige pentru rescumpărarea facultativă, apropiindu-i astfel de Mohamedani. În chipul acesta în dieta provincială din *Seraievo* Sârbii au fost majorizați. Ura străveche dintre catolici (Croați) și ortodoxi (Sârbi) s'a aprins din nou. Ura aceasta într'atâta s'a potențat, încât în dieta provincială deputați de înaltă cultură au ajuns la formală încăierare. Trebuie să știm, că în dieta aceasta sunt azi foarte mulți deputați cu cultură academică din toate cele 3 confesiuni, cari țin discursuri parlamentare la înalt nivel. Intre deputații mohamedani sunt unii, cari și-au câștigat gradurile academice la universitatea din Viena.

Deci guvernul bosniac și-a asigurat majoritatea de voturi pentru rescumpărarea facultativă sprijinindu-se pe mohamedani și catolici (Croați) în contra Sârbilor. Cu toate acestea rezolvirea chestiei prezintă greutăți foarte mari nu numai având în vedere minoritatea conziderabilă a Sârbilor, dar și fiindcă este de temut, că cmeții vor opune rezistență revoluționară, deoarece toți cmeții (țărani): mohamedani, catolici și ortodoxi sunt *pentru rescumpărarea obligativă*. Nu de mult un cmet mohamedan, a ucis chiar din această cauză pe un deputat mohamedan, simptom foarte periculos.

Se părea, că guvernul bosniac nu va su-pune la desbaterea dietei provinciale proiectul de lege despre rescumpărarea facultativă a pământurilor urbariale, decât numai la toamnă. Totuși dupăce și-a asigurat majoritatea prin aducerea la un loc a mohamedanilor și catolicilor și dupăce s'au luat măsuri energice pentru oprimarea oricărei mișcări mai primejdioase a cmeților, a supus desbaterii proiectul său îndată după votarea bugetului. Proiectul a fost admis la desbaterea generală numai cu o majoritate de voturi foarte neînsemnată.

Afară de chestia agrară cea mai importantă chestie pentru Bosnia și Herțegovina este întrebarea, în ce raport vor ajunge aceste provincii cu imperiul unitar și tocmai întrebarea aceasta coincide cu problema trialismului.

Prin anexiune Bosnia și Herțegovina au fost scoase din constelațiunea Peninsulei-Balcanice, unde au aparținut sute de ani. Firea provinciilor nu poate suporta faptul acesta. Poporațiunea provinciilor dorește, ca cele două țări să rămână autonome în constelațiunea Peninsulei-Balcanice. Locuitorii provinciilor nu voiesc să fie încorporați nici la Austria, nici la Ungaria, și nici nu voiesc să fie împărțiți între cele două state, ca adică Herțegovina să se dea prin Dalmația Austriei și Bosnia prin Croația Ungariei. În chestiunea aceasta Sârbi și Mohamedani sunt una, cu toate că acum sunt divizați în chestia agrară. Numai minoritatea catolicilor sunt pentru unirea cu Croația, dar sunt hotărîți în potruva oricărei legături cu Ungaria. De aici urmează, că catolicii (Croații) sunt cei mai adicți aderenți ai trialismului. Imenza majoritate a populațiunii însă dorește, ca provinciile Bosnia și Herțegovina să rămână în starea lor separată, cum au fost în cursul celor 30 de ani ai ocupațiunii. Majoritatea enormă a populațiunii dorește, ca după anexiune aceste provincii să primească o autonomie constituțională de drept public, cam analog cu poziția, pe care de mai mult ca patruzeci de ani o are Alsacia-Lorena față de imperiul german.

Nu suferă îndoială, că la Viena și încă în cercurile cele mai înalte, decizive, există serioase veleități pentru trialism. Asta se învederează limpede din discursul foarte semnificativ al principelui Schwarzenberg din ultima delegațiune austriacă. Trialismul cuprinde în sine momentul cel mai înalt în politica externă a monarhiei cu referință la Orient. În Viena se rezonează astfel: *Ce are a face pentru noi Bosnia și Herțegovina, dacă nu avem în Sudul monarhiei o astfel de grupare slavă, prin care am putea să influințăm în măsură hotărîtoare asupra Peninsulei-Balcanice.*

Mare magazin de haine a lui

Moskovitz Zsigmond

Furnizorul inteligenței române. ARAD, (Palatul Teatrului orăș).

Cel mai ieftin și avantajos izvor de procurat haine gata pentru bărbați și copii. — Recomandă în deosebi speciile sale soiuri de paltoane și peptare pentru preoți.

Asortiment extraordinar de bogat în tot felul de îmbrăcăminte moderne, paltoane, pardesiuri etc. pentru bărbați și copii.

N-rul telefonului pentru comitat și oraș 534.

Dualismul sub nici un raport nu poate impune popoarelor din Peninsula-Balcanică. După părerea mea, bine înțeles, nici dualismul nu ar putea să influențeze în măsură stăpânitoare asupra Peninsulei-Balcanice, după ce acolo deja se află state independente: Bulgaria, Serbia, Muntenegrul și Grecia.

Fără îndoială anexiunea Bosniei și a Herțegovinei își va avea urmările sale și ea va influența nesimțit soarta monarhiei. Noi popoarele Ungariei, cari nu aparținem rasei stăpânitoare, suntem în gradul cel mai mare interesați de tot ce stă chiar în cea mai îndepărtată legătură cu dualismul.

Neamul românesc, învecinat cu Slavii din Sud, e tocmai pentru acest motiv în gradul cel mai mare interesat de chipul cum au să se formeze lucrurile la Slavii sudici și îndeosebi pentru urmările anexiunii Bosniei și Herțegovinei. Că regatul României ia parte activă la formațiunea raporturilor dintre Slavii de Sud, o dovedește un fapt prea interesant. România nu este stat balcanic și totuși asemenea Bulgariei, Serbiei și Greciei, Regatul-Român a luat parte la festivitățile jubilarie din vara trecută în Cetinje.

Am crezut potrivit să dau pentru Români informațiunile acestea asupra anexiunii Bosniei și Herțegovinei și a urmărilor ei, căci ziarele ungare, de unde își iau compatrioții noștri români de regulă informațiunile lor referitoare mai ales la popoarele slave, sunt în cele mai multe cazuri absolut fals informate, ori dănele cu intențiune informează fals.

Khuen și Bienert la M. Sa. Din Viena primim știrea, ca ieri la orele $\frac{3}{4}$ 10 miniștri prezenți Khuen și Bienert s'au prezentat în audiență comună la Maj. Sa împăratul. Audiența a durat o oră. Imediat după audiență contele Khuen și baronul Bienert au luat dispoziții, ca azi să se convoace consiliile de miniștri, în cari miniștri-prezenți vor raporta despre rezultatul tratatelor din Viena. Faptul, că amândoi miniștri-președinți au convocat consiliile de miniștri, dovedește, că în zilele viitoare vor avea loc tratative de mare importanță.

Congresul bisericii sârbești. Din Novisad primim știrea, că *Lucian Bogdanović*, patriarhul sârbesc, a convocat congresul bisericii sârbești pe ziua de 15 Mai. Comisar ministerial la acest congres este numit secretarul de stat *Iuliu Rohonyi*.

Nemulțumiri în sânul Turcilor tineri. Forma nouă de stat din Turcia n'a putut schimba deodată vechiul sistem dominant. De aceea și în sânul noului regim și în întreaga viață constituțională a început a se arăta în curând, simptomele corupției, cari erau în floare în trecut. Dacă dănuia mai departe acest sistem, în curând s'ar fi dovedit, că partidul Turcilor tineri nu este capabil de reformele pentru care s'a angajat.

Norocul însă a făcut, că chiar în sânul lor s'a ivit o grupare însemnată, care a pretins revizuirea programului, amenințând cu disidența, dacă nu se vor împlini dorințele lor.

Ruptura ar fi produs o impresie rea nu numai asupra populației din Turcia, dar asupra Europei, căci această întâmplare ar fi putut fi privită foarte ușor de o dovadă a incapacității lor. Conducătorii au înțeles situația și de aceea au intrat încă dela început în tratative cu șefii celor nemulțumiți, ca să aile un mod, prin care să se înlăture divergențele.

Pretenziunile disidenților se cuprind cam în următoarele: Programul să fie supus unei revizii, care să declare postul de ministru de in-

compatibil cu mandatul de deputat, deputaților să nu le fie permis exoperarea de oficii și favoruri pe seama cuiva, să respecte tradiția din trecut și să susțină prestigiul Sultanului. Să se respecte moravurile și datinile islama, toate naționalitățile să fie egal tratate. Să se introducă controlul și responsabilitatea miniștrilor.

Disidenții au hotărât în adunarea lor, că nu așteaptă împlinirea momentană a pretenziunilor lor, ci numai introducerea lor treptată. Aceasta de aceea, ca să nu producă sguduiri prea mari.

Și marele vizir s'a declarat pentru disidenți, așa că sunt prospecte, ca conflictul să se aplaneze în favorul disidenților. Numărul lor s'a ridicat deja la 90.

În momentele din urmă au făcut și disidenții concesii mai ales ce privește portofoliile ministeriale. Au admis ca deputații să poată fi miniștri în același timp, dar numai în acel caz, dacă permit aceasta, două treimi din numărul deputaților.

ECONOMICE

O nouă politică socială față de meseriași

Chestiunea clasei de mijloc ocupă un loc de frunte în literatura noastră economică și socială. Este îndeobște cunoscută teoria clasei mijlocii — teoria circuitului social, — în formularea ei quasi-pozitivă, care-i asigură o popularizare întinsă. Prezentată sub forma unei axiome — a unui adevăr, n'are nevoie de demonstrațiune, — această teorie n'a fost încă studiată, spre a călăuzi politica economică și socială, față de clasa noastră de mijloc.

Este adevărat, că forma ei de axiomă, de un colorit naționalist, a contribuit la lărgirea interesului public pentru clasa mijlocie, fără a fi venit în interesul imediat al ei, căci tocmai concesivitatea ei, nu îmbrățișează toate curentele, cari pot avea loc între cele două clase extreme ale edificiului social: clasa de jos și cea de sus, a căror considerare este imediat necesară unei îndemnări eficace a politicii economice și sociale față de clasa de mijloc.

Întru acest sfârșit este de lipsă a se studia toate elementele, cari compun clasa de mijloc, a li-se urmări evoluția firească spre a afla în aceasta însăși o călăuză politică.

Unul din aceste elemente îl formează meseriașii. Nu este aici locul de a desvolta întreaga chestiune a meseriașilor. Însă cum s'a arătat în altă parte, *) ea se prezintă astăzi și la noi sub forma luptei de concurență între diferitele sisteme de exploatare industrială: meseriile de o parte, industria la domiciliu și fabrica de altă parte. În această luptă de concurență meseriile sunt supuse unui proces de descompunere și transformare, care condiționează decadența meseriilor.

Această decadență a meseriilor, urmare firească a întregii evoluțiuni economice și tehnice moderne, nu însemnează dispoziția meseriilor, ci numai reducerea lor la acea pozițiune, în care i-se pot valorifica propriile lor calități. Viitorul lor este la sate, unde va propăși în măsura întregii dezvoltări economice dela țară; dar și la orașe ele mai au încă răgaz de lucru cu folos, căci, Țara Românească este încă la începutul erei capitaliste.

Acestea cunoscute, însăși tendința evoluțiunii economice va indica firul politicii față de meseriași. Înainte de aceasta încă câteva considerațiuni critice asupra politicii de până acum sunt foarte necesare.

Sunt aproape 10 ani de viață a corporațiilor de meseriași în România. Rezultatele lor sunt foarte neînsemnate. Ele n'au ajutat câtuși de puțin meseriașilor aflați în lipsă, căci legea de organizare a meseriașilor nici n'a fost aplicată în

*) Vezi broșura mea: „În chestiunea meseriașilor“. Buc. 1911.

întregimea ei și nici nu s'ar fi putut aplica chiar dacă s'ar fi depus mai mult zei întru aceasta. Fondul corporațiilor, instituția brevetului, nu s'a respectat, căci nu se pot limita meseriile de fabrici și industriile la domiciliu. Apoi grănițarea câmpului de activitate a fiecărei meserii nici nu se poate concepe astăzi, de aceea nici nu s'a înfăptuit nicăiri. Chiar în țara celei mai strașnice birocrații, în Austria, ea n'a putut fi dusă la bun sfârșit.

Corporațiunile n'au avut deci nici un rezultat binefăcător meseriilor, pentru că însăși principiul lor este în contrast cu caracterul vieții economice moderne.

Proba cea mai vie, a procurat-o tustria, unde organizația cea mai perfectă a corporațiilor, n'a dat roadele așteptate chiar de cei mai pesimiști. Așa dar este a zădărnici o acțiune într'adevăr folositoare meseriașilor — o acțiune de politică socială, — a mai încerca a crede, că o bună organizare a corporațiilor — aceea, ce întrecă fie zis, — nici nu e de gândit față cu aparatul birocratic românesc — va fi de folos meseriașilor.

Problema redusă la ultima ei expresiune este aceasta:

Asta în calea progresului economic este în zadar; acolo unde formele de exploatare industrială capitalistă pătrund, meseriile sunt biruite; a încerca a le hrăni cu oxigen... birocratic este a le asfixia. Progresul economic trebuie îndrumat spre a fi de folos și celor mici, nu numai celor mari.

Acesta este rolul politic economic și social a celui mai apropiat viitor.

Cea dintâi operă de politică socială pentru cea mai muncitoare pătură a clasei de mijloc — pentru meseriași, trebuie să fie asigurarea lor contra urmărilor economice a bătrâneții, invalidității și boalei.

La ministerul de industrie și comerț din România se lucrează la un proiect de lege, recunoscându-se prin aceasta în mod oficial noua direcțiune în politica față de meseriași. Cum și ce-ar trebui să fie un sistem de asigurări sociale pentru meseriași, voi încerca a schița într'un număr viitor.

Londra, 31 Martie, 1911.

Dr. Victor Madgearu.

Cronica feminină.

Femea și sărăcia din casă

Sărăcia a fost și o fi până-i lumea. Adevărul acesta se resimte la noi, nu numai la poporul de rând, ci și la inteligență. Deosebirea e numai, că pe când la bietul țaran sărăcia râde prin spărături dela coaste și scoate părul prin căciulă, inteligența o mai duce cumva până la un loc, pe credit.

Întrebați doar, cum ajunge chestia aceasta să fie tractată într'o cronică feminină? Ușor de înțeles. Pentru că la crearea sărăciei neamului nostru își are parte de „merit“ mai bine zis: vină — și însăși femeia. Așa e aceasta jos în popor, dar mai ales la pătura inteligentă.

Să mă explic.

În orice căsnicie, în care rolul femeii nu este redus în mod silnic prin capricii bărbătești, femeia este și trebuie să fie un factor de căpetenie. Dela simțul și priceperea femeii pentru chemarea sa casnică atarnă nu numai buna rânduială în căsnicie, ci și mulțămirea casnicilor. Cuvântul acesta îl spun gândind mai ales la casele inteligenței noastre.

În aceste case am putea zice, că partea cea mai mare a câștigului trece prin mâna femeii, cu destinația de a se îngriji de alimentație și de îmbrăcăminte și de a plăti servitorimea.

Să ne întrebăm acum, cum își împlinesc „doamnele“ noastre datoria în aceste privințe.

KILENYI C. és T^{sa}.

Arad, str. József főherceg 11, la globul vântat.

Au sosit noutățile de primăvară.

Preț ieftin extraordinar.

Pănuri de haine femeiești, mătăsuri, delaine, zephyre, cartoane, mănuși, ciorapi pregătiți de penitențieri. Asortiment bogat de umbrele, pălării de paie pentru dame. Modele și decoruri se capătă cu preț foarte scăzut.

Sunt nevoită să răspund sincer cu invinuirea, că fie, pentru scăderile în creșterea familiară, fie pentru influența din școalele străine și a mediului social, în cari ele trăiesc, femeile noastre nesocotesc chemarea casnică a femeii.

În acest chip am ajuns, că multora din noi nu ne place atmosfera de bucătărie, ori nu ne pricepem la daraverile casnice. De aici apoi vine plusul de servitorime, angajată la casă, cu bani scumpi și pe lângă hrană aleasă; de aici angajarea costisitoare a bucătăreselor, cari țin rolul gospodinei în bucătărie, uneori chiar și cheile cămării.

Mai adaugeți la aceasta, dragi cetitoare, și împrejurarea, că procurările pentru menaj le face de multeori, dacă nu totdeauna, servitorimea. Să ne întrebăm: unde este femeia, când e vorba de toate aceste griji ale căsniciei?

A furat-o dela cămin și până aci, și o fură zilnic, tot mai mult, viața socială spre a o face, din inger fericitor al căminului, idol al societății.

Astfel prin relele exemple zilnice se falsifică tot mai mult viața familiară și mai ales de gospodină, așa, că chemarea de stăpână a casei, de multeori trece, deodată chiar cu creșterea copilășilor, în mâna servitorimei, pentruca „doamna” să poată figura cât mai mult afară de casă.

Instrăinarea aceasta a femeii române de cămin își are și alte urmări pe lângă plusul de chetuieli cu plătirea și hrănirea bucătăresei și servitorimei. Femeia ajunsă la largul modern al vieții sociale, cere și alte jertfe nouă.

Pe lângă, că ea nu se face pe sine totdeauna destul de folositoare în căsnicia sa, alergările în lume și distracțiile sociale reclamă toate multe și scumpe și un număr mai mare ori mai mic de „jururi” și „mese” costisitoare.

Este necondiționat de osândit asemenea lux pentru atari prilejuri intrate, deși pe nedrept, în codul „obligamentelor” sociale ale vieții de azi; dar e de osândit mai ales la acele case, unde femeia, pentru a fi „modernă” în acest înțeles, riscă tot câștigul bărbatului și al casei pentru atari trebuințe de lux, uneori pe datorie până la extremul creditului.

Nu mă indoiesc, se vor mai afla sorioare, cari să fie de acord, că a sosit vremea, când noi femeile să ne impunem, ca din lumea vanităților moderne să întoarcem la căsniciile noastre; aici să ne facem chemarea, reducând pretenziunile la minim și sporind conlucrarea noastră la posibilul maximal, ca să facem de prisos în mare parte servitorimea, ce o plătim scump.

Femeile altor neamuri simt deja primejdia, ce se apropie pe urma „modernizării” sus arătate a femeii. N'am decât să citez două cazuri mai recente. Nu de mult în Austria era mare scumpete de carne, iar femeile germane au pus boicot pe carne, ținându-și casele cu leguminoase. Iar în Belgradul sârbesc femeile s'au revoltat contra modei luxoase și au hotărât să introducă costumul național, că e mai frumos și mai ieftin.

Oare la noi nu este destulă sărăcie în multe din casele inteligenților noștri pentru luxul în mâncare și îmbrăcăminte?

E timpul suprem, ca să începem și noi o astfel de propagandă, de a îndrepta scăderile vieții neamului nostru. Lucrul acesta îl putem duce la izbândă cu atât mai ușor, că societatea noastră nu e cine știe ce speță veche și aristocratică, care să fi avut de lungi vremuri un traiu pururea „modern”, ci am trăit cu pituță neagră, unii chiar și cu mălai.

Iar în privința costumului național, cine poate ținea în lumea întreagă concurență cu neamul nostru?!

Dragi cetitoare, gândi-ți-vă asupra acestui lucru de-a fugări din casele noastre sărăcia, iar nu de a o spori, — și vă vor binecuvânta copilașii voștri.

Românca.

Dela Dunăre împrejurul Peninsulei Balcanice prin Italia la Dunăre

Spre mare.

Încerc să dau coloanelor „Românului”, în forma pe care o îngăduie expresia fugară a clipelor fără răgaz, să dau cititorilor săi povestea celor înțelese și simțite de mine într'o lume cu totul nouă și bogată pentru cei mai mulți dintre muritorii...

„Și iată, — iată, în sfârșit, sosesc în București acei, cari de ani de zile se tot pregătesc de drum. Fiindcă nu sunt singur; suntem o „companie” întreagă, o familie mai bine; familie de elevi, pe care școala din Brașov o trimite Italiei prin Marea Neagră, Egee și Mediterană.

În fruntea lor, în fruntea noastră a tuturor, se găsește d. profesor dr. Iosif Blaga, celce pentru a două-oară acum, timp de 5 ani, a pregătit, prin modeste cotizații lunare, prin daruri și prin reprezentanții teatrale, în sate, — o excursiune de școlari săraci în Italia.

Și ca să fac „inventarul” complet al „companiei” amintesc, în afară de cei 26 școlari, pe d-na și d-ra Blaga, și pe d-ra Irina Cristescu.

Deși bucureștean, aproape vechiu, din clipa sosirii grosului din Brașov, m'am simțit și eu excursionist. Cele două nopți din ajun, mai mult veghiate din pricina pregătirilor pentru ei și pentru mine, le simții deodată *nopti de călătorie*. Alergasem pe tren? pe vapor? într'o căruță, pe drum de munte? Fuseseră cântece, răsete? Destul că eram excursionist, un excursionist nedormit și obosit, în rând cu ceilalți.

Doi dintre școlari — jumătate din școlarii clasei a șaptea sunt cu noi — când au pășit pe peronul gării de Nord m'au întrebat dacă e în programul vizitelor din „Capitală” și „Minerva”; alți câțiva dacă are d. Iorga curs.

Nu era nici zi de Vineri, nici zi de Sâmbătă... Băieții așteptau totuși o soluție dela cel care avea oare cum grija lor în București.

„Dar așa pe cum stradă nu trece?...”
Au văzut totuși „Minerva”, au cercetat, apoi, muzeul zoologic, Academia Română, muzeul de istorie și arheologie, Universitatea, pe Mihail-Viteazul (il aveau în program ei) palatul poștelor și biserica Domnița Balașa, — dar toate cu zor, fiindcă după 4 ore și jumătate trenul nostru pornea.

La ceasul plecării se găsesc în gară prieteni și rude ale profesorului și elevilor.

„Faceți cinste neamului nostru în Italia!”, a strigat un glas de pe peron și trenul se urni leneș înaintând încet, ca și un car tras de bivoli, cari par a simți cât de lungă are să fie povara. Apoi pas cu pas, prinse iuțea; Bucureștii se desfac, rămân la dreapta, multă vreme la dreapta, apoi îndărăt și se duc până nu se mai văd.

„Nu se mai văd Bucureștii!”. Prindem a ne privi unul pe altul mai cu dinadinsul. Fie că aceasta ține de sufletul Ardelenilor, fie că ține de tainele „străinătății” crescânde, te privește fiecare și te întâmpină cu un zâmbet prietinesc. Suntem călători pe acelaș drum 20 de zile, 25, cine știe...

Sub fereastra mândrei mele

Trece-un părăiaș cu jele...

leşe mândra să se spele

Vede că-s lacrimi d'a mele...

E un bănațean din părțile lui Vidu. De îndată ce-i aud vocea, mi-se arată perspectiva unui concert permanent, concert în tren.

Concert pe bord, concert în port la hotel, concert pe pretutindeni...

O voce dulce și caldă ca a „septimanului” Daicovici greu se întâlnește. Și trenul merge acum iute, lăsând în urmă atâta câmp larg fără hotare cu zări nedeslușite și învăluite în umbrele tot mai dese ale înserării. Ca un fugar încălecat pentru prima dată mașina aleargă cu aceiaș sete nebună, deschizând zările noi și aruncând umbrele tot mai dese celor rămase în urmă. Afară noaptea, a rămas singură stăpână cu puterea umbrelor sale; pe bănci se adună grupuri, grupuri, vorbind ori cântând în surdina; dar e mai mult tăcere; o tăcere neînțeleasă, apăsătoare, o tăcere asemănătoare cu tăcerea tristă a celor ce-au înserat pe drum... Odată cu razele sale și turburi ale luminei dela tren... s'a coborât pe

fețe o melancolie în care se amestecă și dorul depărtărilor fără margini și, poate, dorul de casă al atătora, cari nu veneau de acasă...

„Dunărea!”, răsună la fereastra vagonului o voce aproape înecată în fiorul din care tresărise. Școlarii nu mai încap pe la ferestre: se înghesuiesc, își cer unul altuia loc. Dunărea!

Dacă pentru atâția călători obișnuiți, pentru negustori și tot felul de oameni de afaceri Dunărea a ajuns o apă ca orice apă care trebuie trecută pe un pod ca alte poduri — prin strigătele ieșite din aceste piepturi tinere, venite de pe alte tărâmurii, Dunărea crește iarăși! Din lumea plină de taină din care isvorește cel dintâiu fior al tuturor simțirilor alese, Dunărea se desface cu toată poezia ei. Și ochiul lacom, care vede pentru întâia-dată malurile acestea, împumută intinsului apelor sale, valurilor sale, malurilor îndepărtate toată strălucirea, măreția și taina. Și, deși e noapte, poate că țării și valurile Dunării strălucesc acum pe întinderi mari, în lumina bogată a unui răsărit de vară. Multe frânturi din pitorescul bătrânului Nistru, în toată întinderea căutată de autorul „României Pitorești”, retrăesc, aici în vagon, cu toată bogăția de podoabe. Retrăesc în sufletele acestea oști îngrămădite spre țarm și oști înecate în apă, sgomote de războiu ori cântece domoale, îngânând murmurul valurilor...

„Sub povara, târâtă de sborul mașinei neștiutoare de gânduri și simțiri omenești, podul uriaș duduie în sunetete amestecate grele, în loviri repetate, producând impresia unor nenumărate buburi de tun.

Prin depresiunea, care însemnează albia de odinioară a Dunării, e mai iute sborul și mai adâncă noaptea.

Și tot așa spre mare, ținta noastră cea dintâiu...

Romulus Cioflec.

Vaporul „România” în Dardanele.

INFORMAȚIUNI

Arad, 9/22 Aprilie 1911.

De-ale noastre.

Hristos a înviat! *Tuturor colaboratorilor, cetitorilor și binevoitorilor ziarului nostru, le dorim să petreacă în pace și deplină sănătate sfintele sărbători ale Învierii Domnului.*

— *Din cauza sfintelor sărbători ale Învierii Domnului, numărul viitor al ziarului nostru apare Joi dimineața.*

Proces de agitație. Ieri s'a desbătut înaintea tribunalului din Arad procesul de agitație a d-lui învățător Sinesie Popovici și a fruntașilor Gheorghe Lericiu și Petru Halmagian, toți lo-cuitori în Troiaș.

Acuza era: că susnumiții fruntași au batjocorit pe Gligor Cătana și Iosif Popa din Troiaș fiindcă la alegerea trecută de deputat din Radna acești din urmă au votat cu Tagányi vânzându-și astfel neamul, biserica și școala lor, pentru care fapta urită acuzații au îndemnat pe cei prezenți, că trădătorilor acestora să li-se deie foc.

La pertractare Gligor Cătana și Iosif Popa au fasonat în contra acuzaților, dovedind întru toate acuza.

Tribunalul însă conform apărării d-lui avocat, dr. Iustin Marșicu, i-a achitat pe acuzați pe motivul, că agitația și îndemnul de aprindere n'a fost adresată mulțimei și provocarea n'a fost directă, ci a avut mai mult coloritul de ceartă.

Goană după tricolor. Din Domașnia ni-se scrie, că în Dumineca Floriilor fiind târg de țară, un neguțator slovac întinsese în șatra sa spre vânzare și câteva cingători, dintre cari trei înfățișau frumosul nostru tricolor roșu-galbin-vânt, cece văzând doi jandarmi le-au confiscat numai decât. În zadar s'a apărât bietul slovac, că el le-a primit dela o fabrică din Pesta și că nici prin gând nu i-a trecut că aceste brâne vor zgudui temelile Ungariei, căci împănații au rămas neînduplecați.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Suntem obicinuiți cu astfel de apucături, ne luăm însă totuși voie să întrebăm, până când va mai dăinui această administrație atât de păcătoasă, până când se va urma cu politica „călcării pe bătătură”, căci totuși nu este lucru mic o asemenea purtare chiar în mijlocul târgului. N'ajunge Făgetul, Țalna, Panade și altele. Peste tot are vre-un înțeles, ca unii să se înfurieze la vederea tricolorului nostru mai dihai ca taurii (bicii) la vederea postavului roșu. Noi și tot omul cuminte credem, că nu ar fi oare vremea ca vrăsta vrednicilor ieftine să-și cam ia tălpășița din aretul nostru. („Foaia P. R.”)

Despărțământul „Beins” al Astrei. P. T. membrii ai Asociației pentru literatura și cultura poporului român, din despărțământul *Beins*, sunt pe această cale, convocați la adunarea generală a despărțământului, ce va avea loc Duminică, 30 Aprilie, la orele 11 din zi. Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunării generale. 2. Raportul cassarului (prezentarea socotelilor și a budgetului). 3. Raportul comitetului. 4. Alegearea directorului despărțământului. 5. Inscrisura nouilor membrii. 6. Închiderea adunării generale. *Beins*, 20 Aprilie 1911. Dr. C. Nyeș, v.-prezident. Dr. C. Pavel, notar adhoc.

Invitare. Adunarea municipală de primăvară a comitatului Sălaj fiind convocată pe 27 l. c. învitat pe dd. membrii congregaționali români, ca să binevoiască a participa la o conferință intimă, ce va avea loc la Zelau în localitatea îndatinată, în preziua adunării 26 Aprilie, 7 ore seara.

D. președinți ai cluburilor cercuale sunt rugați să binevoiască a stăruii, ca membrii români congregaționali să participe atât la conferință, cât și la adunarea congregațională în număr complet. *Șimleu*, la 19 Aprilie 1911. A. Cosma.

Apel. La marginea spre sud a comitatului Alba-inferioară e comuna *Gusu* (Kisludas), cu locuitorii, în a treia parte de naționalitate săsească, iar două părți din trei Români, agronomi. Cu toate, că hotarul comunei e mic, dela comasare încoace oamenii, fiind harnici și cruțători, au început a înainta binisor. I-a ajutat mult și America, căci cei duși acolo, după 2—5 ani se întorceau acasă cu bani frumoși, din cari și-au ridicat case solide, și alte zidiri necesare agronomului, ori au cumpărat pământuri și achitat datoriile cele vechi.

Ne gândeam tocmai la ridicarea unui edificiu nou școlar, fiindcă școală proprie nu avem în comună, noi, Români gr.-or., iar casă particulară nu mai căpătăm spre închiriere, și iată, că o catastrofă dureroasă ne strică toate planurile. Fie că din nebagare de samă, ori poate în urma faptei vre-unui om fără frică de Dumnezeu, în 30 Martie n. pe la orele 11 din zi s'a născut un foc mare în comuna noastră, care ajutat de un vânt puternic, a prefăcut în cenuse, în o oră și jumătate, 39 de case și 51 șuri, în cari au ars haine, bucate, mâncări, nutrețuri etc. A mai ars apoi o vacă, trei viței, 5 oi și 5 miei, 3 scroafe cu 11 purcei, și aproape toate galițele de prin curți. Treizeci și nouă de familii au rămas sub cerul liber, fără adăpost, fără îmbrăcăminte, fără mâncare.

Ne îndreptăm deci rugăminte, în numele acestor nenorociți, spre toate inimile creștinești, și le implorăm ajutorul grabnic. Binevoiască a trimite fiecare cât poate din prisosințele sale, ca să se poată ușura barem în câțva soarta celor cercați de Domnul.

Binevoitoarele oferte să se trimită la epitropia parohială gr.-or. din *Gusu* (Kisludas, poșta Kis-apold), care va face apoi împărțirea ajutoarelor intrate, iar la timpul său va da socoteală publică despre ajutoarele primite. — *Gusu*, (Kisludas) la 1/14 Aprilie 1911. *Stefan Medeșan*, paroh. *Vasilie Părian*, epitrop-cassar.

Cărți didactice aprobate. Cu rezoluția ministerială de sub Nr. 13.171/1911 s'au aprobat — în ultimele ediții — următoarele cărți didactice pentru cursul primar de Iuliu Vuia. 1. Curs practic de aritmetică cl. 2, 3 și 4. 2. Curs practic de aritmetică și geometrie pentru cl. 5 și 6. 3. Curs practic de fizică și chimie.

Elevii liceului din Focșani în Budapesta Luni în 16 l. c. a sosit la Budapesta cu acceleratul de dimineața un grup de studenți și mai mulți profesori sub conducerea profesorului Leonescu, de unde după vizitarea orașului au plecat spre Roma.

Uniforma și înfățișarea chipeșilor studenți a provocat uimirea tuturor.

Studenții din România au fost primiți de mai mulți studenți universitari, de aici și conduși prin toate locurile mai însemnate din Budapesta.

Le-a plăcut în deosebi parlamentul și partea dinspre Buda cu palatul regal și biserica Matia.

Studenții au plecat mulțumiți de cele văzute, și cu promisiunea, că la reîntoarcere se vor opri mai mult pentru a petrece în mijlocul fraților, de cari numai cu greu s'au putut despărți.

Din patrie.

Emigrare din Torontal. Biroul subprefectural din comitatul Torontal a comunicat raportul statistic al emigrărilor din luna Martie. Conform raportului în luna Martie s'au extradat 346 pașapoarte pentru 596 persoane. Au emigrat — aproape toți în țara norocului, în America 166 bărbați și 168 femei. S'au reîntors 150 bărbați și 68 femei.

Și asta într-o lună, din cel mai mănosc comitat al Ungariei de sud, din comitatul Torontal. De aceea totuși compatrioții noștri susțin, că „extra Hungariam non est vita...”

Ce-i în dulap? Alaltăseară telefonul poliției centrale din Budapesta bârânaia extrem de agitat, trezind din visare oficiantul de inspecție. O voce tremurând de emoție spunea, că: „în hotelul Széifert de pe strada Kerepesi s'a întâmplat o crimă tainică. Odaia din etaj ce poartă numărul 22, ascunde ceva senzație feroasă. Din dulap se întinde un miros greu ca de cadavru pornit a se descompune. Aerul din coridoare e inficiat, încât abia poți umbla...”

Vestea aceasta laconică și misterioasă izbuti să pună în mișcare întreg aparatul polițienesc Doriau cu toți senzație și le venise bine la socoteală avizul acesta telefonic. Urcară îngrabă birja, polițiști, detectivi și porniră să desvălească crima. Sosiți odată, cel dintâiu lucru a fost să constate, că în odaia de sub nr 22 a locuit din Februarie până în 1 Aprilie o madmoisellă franceză originară din Elveția, d-șoara Helen Gavin, care dispăruse fără să plătească.

În drum spre odaia era într-adevăr un miros nesuferit. Polițiștii intrară la nr. 22. Li nutria speranța unei desvăliri senzaționale. Deschizând însă dulapul cu pricina, aflară abia un cadavru de copilăș nou născut. Era descompus cu desăvârșire. Încât abia o cercetare microscopică va putea constata de s'a născut copilășul viu ori ba.

Polițiștii cam nemulțumiți cu rezultatul au pornit să urmărească pe crescătoare. Căci de se va dovedi că copilășul s'a născut viu, are să răspundă pentru fapta sa neomenească în fața judecătoriei.

Un dar pentru Slovaci. Săptămâna trecută a murit în Budweis, în Bohemia, d-rul Svatomir Tuma. Gândurile lui s'au îndreptat și în ceasurile din urmă asupra suferințelor fraților lui Slovaci din țara ungurească. Înțelegând el rostul neasemănat de mare ce-l au gazetele în viața unui popor, a lăsat 1000 cor. pentru ziarul naționalist „Slovensky Tyzdennik”. La noi nu s'a întâmplat încă lucruri de acestea. Li fericim pe frații slovaci.

Un desperat. Ieri și-a slobozit un glonte în cap ajutorul de stoler Gaspar Kronstein. Dimineața l-au aflat trecătorii, pe o bancă din parcul orașenesc din Budapesta, în sânge. Au chemat salvarea, care l-a dus pe muribund la spitalul Rokus.

În buzunarul tânărului sinucigaș au aflat o scrisoare, care aruncă o tristă lumină în cutele cele mai ascunse ale unui suflet desperat.

Întâ-o:

„De ce frica aceasta, de ce groaza de nimicire? Nu e doar' mai cumplită, mai feroasă soarta mea de proletar, fomarea mea continuă, ce-mi suprimă și mistue toată energia fizică și sufletească? Nu este ceva mai dureros, de cât în noi să constatăm pipernicirea, scăpătarea sufletului, și să vedem, cum zilnic dispăre din conștiință un sentiment de cultură, o idee mai nobilă. Și toată durerea o curmă moartea, o bubuitură de

revolver, lovitura de grație, care zorește disoluția totală în nirvana mistică a vibrațiilor eterice”.

O scrisoare aceasta, a unui suflet deschilibrat, care la prima decepție își face socoteala ce viața, lipsindu-i „educația religioasă-morală” cum oțelește sufletul, împrumutându-i nădejde într'un viitor mai bun, și dându-i energia sufletească necesară să înfrunte toate tempestățile vieții.

Dela frați

Programa pentru serbarea Invierei. În seara de Vinerea mare, principele moștenitor, urmat de Curțile regală și princiară, la orele 7 jum. a asistat la serviciul dela biserica sf. Mitropoliei.

Domnii miniștri, domnii președinți și membri ai Corpurilor legiuitoare prezenți în Capitală, înalții funcționari, ofițerii generali și superiori de garnizoană la orele 7 și un sfert erau la Mitropolie.

Detășamente din diferite corpuri ale garnizoanei au stat înșiruite în curtea Mitropoliei în tot timpul ceremoniei ocolirii sfântului Epitaf.

În Sâmbăta Paștelor, la orele 12 din noapte, principele moștenitor, urmat de Curțile regală și princiară, va merge la Mitropolie, la sfânta Inviere.

După liturghie se va oficia un Te-Deum pentru aniversarea zilei de naștere a Regelui.

Vor asista la ceremonie: domnii miniștri, domnii președinți și membri ai Corpurilor legiuitoare prezenți în Capitală, înalții funcționari și ofițeri generali și superiori din garnizoană.

Momentul, când Mitropolitul Primat exclamă: „Hristos a înviat”, se va anunța Capitalei prin 101 tunuri de pe Dealul Spirei.

O gardă de onoare cu muzica va sta în fața Mitropoliei în timpul ceremoniei sfinte Invierei.

„Uniunea feminină de arte decorative din Paris” prin d-na Biollay, secretara generală a acestei Ununi, și-a exprimat dorința de a organiza la București o expoziție de lucrări artistice feminine, la care ar lua parte, între alții, și participanții la expoziția similară ce va avea loc în cursul acestei luni la Paris.

Ministerul instrucțiunii publice a hotărât să ia sub patronajul său expoziția.

S'a decis în principiu, ca expoziția să se deschidă la 1 Iunie, a. c. și va fi instalată, posibil, în pavilionul regal din Parcul Carol I. sala centrală a etajului de sus.

Expoziția va fi deschisă de la 1 până la 30 Iunie.

Petrecheri.

În 24 Aprilie. a doua zi de Paști: *Elevii institutului pedagogic din Blaj*, în favorul creării unui fond pentru cultivarea muzicii bisericești și susținerea unui cor permanent la Catedrala din Blaj.

Corul tinerimii ort. române din *Căpruța*, pentru biblioteca parohială din Căpruța.

Reuniunea rom. de cet. și cântări din *Sasca-montană*.

În 25 Aprilie, a treia zi de Paști. Tinerimea română din *Sercaia* și jur.

În 17/30 Aprilie, Duminica Tomii; Societatea română de cântări și muzică din *Caransebeș*. În pauză „tombolă” în favorul Soc. femeilor, pentru înfrumșetarea cimiterului gr.-ort. român din Caransebeș.

Din străinătate.

Noua oară legală în Franța. Cu cât o țară e mai spre răsărit, cu atâta are un timp (oară) mai înaintat. Pe când comunicația nu era așa dezvoltată, fiecare țară, ba fiecare localitate își avea oara sa, orientându-se după soare, cum fac și azi țărani noștri. Cu dezvoltarea comunicației în urma aplicării vaporului și electricității însă s'a simțit necesitatea să se stabilească o oară oficioasă nu numai pentru o țară întreagă, ci și pentru toate țările, pentru toată lumea.

Așa s'a împărțit pământul întreg după numărul ceasurilor în 24 așa numite fusuri, prin 24 meridiane duse (dela un pol la altul) tot la 15 grade (ecvatorul fiind împărțit ca oricare cerc în 360 grade.) Fiecare fus următor spre răsărit are un timp cu o oră mai înaintat. Chestia era însă că de unde, dela care meridian să se calculeze ora și fusurile.

Anglia, firește, a ținut la meridianul său (care trece prin Greenwich, lângă Londra). În urma legăturilor și extenziunilor coloniilor sale i-a fost ușor să-l impună peste o mare parte a pământului. În urma congresului dela Washington 20 de națiuni se alipiră la meridianul de Greenwich. În conformitate, țările, cari se află pe fusul mărginit de cele două meridiane aflătoare la 75 grade distanță de-a dreapta și de-a stânga meridianului Greenwich, primesc ora reală a acestui meridian. Țările aflătoare pe cel mai apropiat fus (tot de 150) spre răsărit, vor avea un timp mai înaintat cu o oră decât meridianul Greenwich. Timpul fusului următor va fi cu două ore mai înaintat, etc. etc. Nu voiu îmbăta de cap pe cetitori cu ce se întâmplă cu timpul de pe meridianul opus celui de Greenwich (care e altcum continuarea lui peste poli) căci nu vor avea lipsă în afacerile zilnice.

Monarhia noastră are ora oficioasă a Europei mijlocii, care e cu o oră mai înaintată decât a meridianului de Greenwich. Noi din răsăritul monarhiei însă suntem foarte departe de meridianul central al fusului, de care se ține monarhia noastră (cam 10 grade). De aici vine, că timpul nostru real e aproape cu 3/4 de ceas mai înaintat decât timpul oficios. Când avem noi 12 ore amiază, de fapt e cam 3/4 la una și jumătate. De aici vine, că la noi se face ziua mai de timpuriu (după timpul oficios) și se face seară iarăși mai de timpuriu. La aceasta se mai adaugă vacillările provenite din cauza neegalității zilelor. Iarna ziua (cu noapte cu tot) e ceva mai lungă, iar vara mai scurtă, iar noi luăm de bază o zi de o durată mijlocie (mai pe larg, vezi articolul referitor de G. Todica în „Transilvania“ anul trecut).

Să revenim acum la Franța. Ea n'a aderat la timpul meridianului de Greenwich, păstrând mai departe timpul meridianului său de Paris, care e numai cu 9 minute 21 secunde mai înaintat decât a celui de Greenwich. Firește nu erau la mijloc decât susceptibilități patriotice înmărite și prin împrejurarea, că Anglia încă nu aderază la măsurile metrice, cari sunt opera învățătorilor francezi.

În sfârșit însă motivele de ordin mai înalt științifice, ca și practice au învins și vara legală în Franța s'a modificat prin lege, punându-se în concordanță cu sistemul universal de fusuri. Pentru a nu atinge susceptibilitățile patriotice, nu s'a amintit în lege meridianul de Greenwich. Articolul sună: „ora legală în Franța și Algeria e vara — timpul mijlociu de Paris, întârziată cu 9 m. 21 sec.“ Legea a fost primită. Poate că lucrul n'ar fi mers așa de neted, dacă Ianssen și Boquet dela Grye, ultimii partizani ai meridianului de Paris, nu s'ar fi mutat deja de pe aceasta planetă — cum observă C. Flamarion.

Modificarea oarei legale în Franța s'a făcut în noaptea dintre 10 și 11 Martie 1911. Stațiunea de telegrafie fără fir din turnul Eiffel, transmițând oara oficioasă țării și oceanurilor a întârziat cu 9 m. 21 secunde față de ziua precedentă.

I. Corbu.

x **On. Cetitori.** Atragem atențiunea On. Cetitori asupra inseratului Eugeniu Juncan care fiind și Român, și-a deschis un Institut nou de vopsit, curățire chimică, și spălat cu aburi a albiturilor. Arad, strada József főherczeg Nr. 9.

x **A apărut:** Elemi népiskola értesítő könyvecske — Aviz școlar pentru școlile populare primare.

Se află de vânzare la Librăria diecezană din Arad. Prețul unui exemplar 30 fil, + 10 fil, porto.

x **Noutăți de primăvară.** În prăvălia lui Schwarzberger Manó din Arad, strada Vörösmarty Nr. 3 se pot căpăta pe lângă prețurile cele mai ieftine și serviciu prompt și solid, următoarele: pardesii femeiești, raglane și kimone engleze, mare asortiment de haine pentru fetițe și copii.

Rubrica de șach

Conducător: Gheorghe Marco.

Cu bucurie anunțăm cetitorilor noștri, că începând cu numărul de azi, la rubrica aceasta va colabora d. Gheorghe Marco, maestrul cu renume mondial și incontestabil cel mai mare teoretician în materia aceasta.

Pentru numărul de Paști, maestrul Marco ne-a pus la dispoziție, împreună cu frumoasele cuvinte de introducere ce urmează aci, 5 probleme din cele mai de valoare, și o parte interesantă. În Duminicile viitoare vom publica și probleme originale ale maestrului. Cetitorii noștri cari doresc, ca soluțiile date de ei să fie cenzurate, sunt rugați a le trimite la redacția noastră, iar noi le vom prezenta d-lui Marco, și vom publica apoi rezultatul.

Omul obosit de muncă, caută a-și reîmprospăta elasticitatea spiritului său în repaos, în contemplarea naturii, în admirarea operelor de artă, ca armonia tonurilor, ritmul mișcărilor, frumusețea liniilor și colorilor, farmecul ideilor exprimate frumos.

De un timp însă, tot mai mare este numărul persoanelor, cari după truda unei zile de lucru se așează la masa de șach și se recreiază căutând și combinând deslegări ingenioase pentru situații, ce variază la fiecare mișcare. Recreațiune prin meditare, repaos prin muncă: nimic nu este mai demn de ființa cugetătoare, decât acest paradox.

Șachul a luat în deceniile din urmă un avânt deosebit, care ilustrează și el evaluarea intelectului omenesc în același timp: probleme de șach, ce în jumătatea dintâi a veacului 19, treceau de foarte complicate, ne par astăzi ușoare de tot, numărul șachiștilor a crescut și deși prestațiunile moderne întrec cu mult pe cele din trecut, avem un număr considerabil de măestri; drept, că ei n'au fost încă primiți la nici o curte, nici nu li-s'au oferit distincții ori măcar premii de Nobel, dar activitatea lor este urmărită cu interes de întreaga lumea cultă, problemele lor studiate de mii și mii de amatori, și opera lor va trăi sute de ani: căci nicidecum nu va înceta de a fi admirat spiritul, ce se manifestă într-o combinațiune ingenioasă, și bogăție de idei scânteietoare acumulate în lucrările lui Lucena (1497), Damiano (1512), Greco (1619), Lolli (1763), Ponziani (1769) ori în vechile manuscrise arabe s'a menținut până astăzi.

Este natural deci, că și noi, Românii cultivăm arta jocului de șach. Și, cu bucurie am acceptat invitar-a de a pune, prin ziarul nostru „Românul“, cunoștințele mele în serviciul celor ce se interesează de această artă.

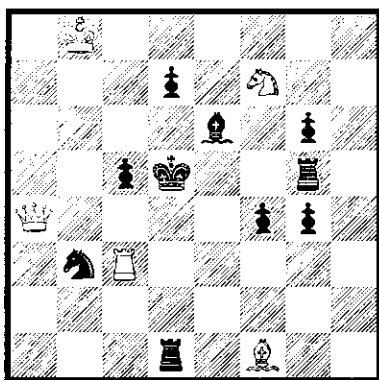
Problema 1 *)

(De G. Heathcote; problema aceasta a fost premiata la Healey — Memorial Turnier (1911) aranjat de revista *British Chess Magazine* cu premiul prim).

Partia I. Deschidere spaniolă.

(Partia aceasta a fost jucată la 13 Aprilie 1911 la Viena, între șachistul celebru Heim, Wolf și Prof. Minotti).

Problema 1.

Mat după două trăsături.

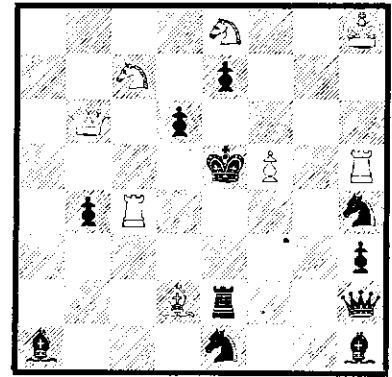
Alb Negru

1. e 2—e 4 e 7—e 5
2. Cg 1—f 3 C b 8—c 6
3. Ff 1—b 5 F f 8—c 5

*) Observăm aci odată pentru totdeauna, că la toate problemele, alb începe.

Problema 2.

(De Arthur Charlick; premiata cu premiul II la acelaș turnier ca și problema 1.)

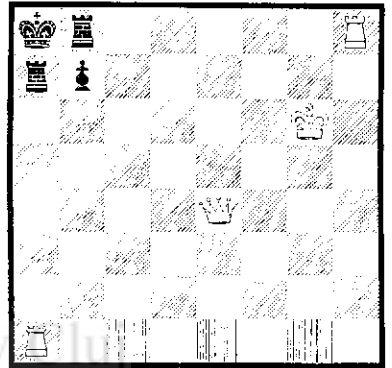
Mat în două trăsături.

(O apărare nu prea obicinuită, dar destul de favorabilă pentru cel ce se știe apăra de urmări).

4. c 2—c 3 C g 8—f 6
5. 0 0 0 0
6. d 2 d 4 e 5×d 4
mai bine F c 5 b 6
7. e 4—e 5 C f 6—d 5
8. C 3×d 4 F c 5—b 6
9. Fb 0—c 4! C c 6 e 7
10. Fc 1—g 5 h 7 h 6

Problema 3.

(Persoanele, pentru cari problemele 1 și 2 sunt prea complicate încă, își pot cerca puterile la aceasta, compusă de Teodor Herlin înainte cu vre-o 70 ani; ea stă cu cele moderne în acelaș raport, ca pentru exemplu o melodie populară cu o operă de Wagner.)

Mat în două trăsături.

Mișcarea aceasta plausibilă se dovedește de insuficientă. Analiza ulterioară a arătat că negru s'ar fi putut apăra bineșor cu Dd 8—e 8.

11. Fc 4×d 5 h 6×g 5
12. Cf 3×g 5 f Ce 1×d 5
13. Dd 1—h 5 Tf 8—e 8
14. Dh 5×f 7 † Rg 8—h 8
15. D f 7—h 5 † R h 8 g 8
16. D h 5—h 7 † R g 8—f 8
17. D h 7—h 8 † R f 8—e 7
18. D h 8×g 7 mat.

Viena, Apr. 1911. Gheorghe Marco.

Intr'un număr apropiat vom publica biografia și activitatea maestrului Marco, feciorul preotului român din Cuciur-mare (în Bucovina).

Redactor responsabil: Atanasie Halmăgian.

Comptabil.

La banca populară »Cerbul« din Reghinul-săsăsc (Szászrégen), se caută un comptabil zelos și solid. Cei cari doresc să fie aplicați la acest institut, sunt rugați, ca în timpul cel mai scurt să-și înainteze cererile și documentele de cvalificațiune institutului în persoană ori prin poștă pe adresa subsemnatului.

Concurenții au a-și nota în cerere și prelenziunile lor referitoare la salarizare, unde trebuie să se ieie în conziderare, că banca este nouă și numai cu 1 Maiu 1911 își începe activitatea.

Postul se poate ocupa deja dela acest termen începând ori când.

Reghinul-săsesc, 16/IV. 1911.

Flore Bogdan

ingineriu univ. dipl. și architect, dir. executiv.

Fondat în anul 1882.

Telefon No. 688.

BRUCKNER LIPOT

tapețier, decorator și fabrică de mobile în

ARAD,
Andrássy-tér 25, palatul Neumann.
(Lângă cofetăria Matzky).

Recomandă mobilele sale propriu pregătite, solide și de o execuție elegantă.

Pentru camere de dormit dela 190 fl.

NEUSCHLOSZ BUTOR

Sufragerie (prânzitor),
dela 140 florini.

Garnituri de salon,
dela 95 florini.

Prețuri de cumpărare convenabile.

Se vând exclusiv **MOBILE**
de lemn tare și vestit
NEUSCHLOSZ.

Furnisorul societății
căilor ferate ungare.

Atelier de I-u rang.

In Ospătăria Vadászkürt

vis-à-vis de teatrul orașului

se servesc zilnic mâncări gustoase reci și calde, bere proaspătă și vinurile cele mai bune și mai alese, precum și bere neagră bavareză.

Rog onoratul public a mă cerceta, în schimb promit, că vouă servi cu cea mai mare punctualitate.

Aici este totodată și locul
de întâlnire al Românilor. !

Cu toată stima

Lörinczi János

proprietarul berăriei

Vadászkürt

str. Zrinyi nr. 1.

Societatea acționară „**BISTRIȚIANA**” institut de credit și economii în Bistrița.

Concurs.

Publicăm concurs pentru un post de **dirigent** la filiala noastră din **Teaca** (Teke, Kolozsmegye; cu salar anual de 2000 cor. și 20% bani de cvartir, apoi pentru un post de **practicant** cu salar anual de 1200 cor.

Reflectanții au să documenteze, că au absolvat cu maturitate o școală comercială superioară; că posedă limba română, maghiară și germană în vorbire și scriere; reflectantul la postul de dirigent, trebuie să aibă praxă îndestulătoare pentru a conduce de sine stătător și cu succes agendele și contabilitatea filialei.

Funcționarii aleși au să-și ocupe posturile îndată după alegere.

Recursurile se vor înainta până în **1 Maiu a. c. n.** la direcțiunea subscrisă.

Bistrița (Beszterceze), în 15 April 1311.

Direcțiunea

institutului de credit și economii
„**BISTRIȚIANA**”.

Trag binevoitoarea atențiune a
on. public asupra institutului
meu de
spălat și călcat
bine aranjat, în care primesc tot
felul de **curățire.**

Cu stimă:
SZABÓ BALINTNÉ, Arad
str. Deák Ferencz Nr. 7.

În cancelaria subsemnatului află

un candidat de avocat

cu praxă, momentan aplicare pe lângă condițiuni favorabile.

Dr. Dionisie Roman
avocat, Medgyes.

Cele mai noi susceperi se

plăci pentru gramofon:

Hulló falevél

din „Zigányszerelem” și din
„Balkáni hercegnő”

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.
Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă”.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii,

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel
mai mare din Arad. Cea mai ieftină
sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Înainte de a cumpăra

pe sama

copiilor și a D-voastră **ghete**
ori **alți articli de modă**
trebuincioși, negreșit vi-
zitează pravaia de modă băr-
bătească a lui

Iványi Menyhért

în strada **Forray.**

Deoarece ghete bune și ieftine
numai acolo Vă puteți procura.

Magazinul electrotehnic al lui:

Kalmár József Arad

Str. Salac Nr. 2. :: Telefon: 242

Montează motoare electrice
pentru industriași, instalează
lumina electrică cu prețurile
cele mai moderate, etc. etc.

PRIBÁN GYULA

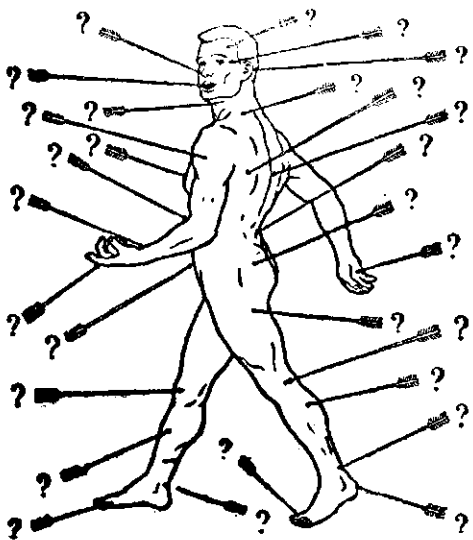
croitor bărbătesc

ARAD, strada Lázár Vilmos
 (vis-à-vis de palatul lui Földes.)

Am onoare a aduce la cunoștința stimatului public, că în strada LÁZÁR VILMOS am deschis

◆ **croitorie modern aranjată pentru bărbați** ◆
 unde pregătesc ori-ce fel de haine bărbătești după măsură, executându-le ireproșabil după ultima modă. — Asortiment de stofe străine și indigene. — Sprijinul binevoitor al m. st. public îl cere: **PRIBÁN GYULA.**

Te doare ceva?

I. Renumitul „Fluidul Elza“ alui Feller, e, după experiențele noastre linișitor de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă reumă (spure), slăbire de nervi, junghiuri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorțeală, durere de ochi, migrenă și multe nepomenite aci. Fluidul Elza a lui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât și morburi din curent ori răceală. Adevărat e numai dacă pe sticlă este numele »Feller«. — 12 sticle mici sau 6 mari, ori 2 sticle speciale, K. 5 franco.

II. Vestim apoi, că lumca folosește cu efect distinct și sigur Pilulele-Rebarbara de mână alui Feller, contra durerilor de stomac, sgâr-ciuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață amețală, răgăeli, haemeroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 cor. — Să ne ferim însă de imitațiuni și să adresăm acurat așa:

Eugen V. Feller, apotecar.
 Stubica, Centrala 122 (comit Zagrab).

Se află de vânzare

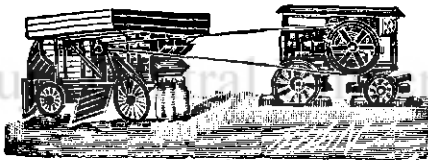
vinuri

dintre sortele cele mai fine din viile D-lui **Kis Bálint** dela **Cetea**. Se pot căpăta și în cantități mai mari. Doritorii cumpărători să se adreseze la

Nicolae Sora Băroiu
 Szelyistye, Szeben m.

DACĂ DOMNIATA

dorești să-ți cumperi un aparat montat cu motor bun perfect și de o productivitate deosebită

cu prețuri favorabile, sub condițiuni avantajoase, având garanție deplină, — adresați-te cu o scrisoare către

SZÜCS ÖDÖN

BUDAPEST, VI., Nagymező-utca 66.

Intreprindere comercială de mașini industriale și economice, și firma va trimite preț-curent și eliminat de spese — gratis.

ROLETE.

Mare asortiment de veritabile rolete americane automate. Bile și popice din lignum sanctum veritabil se pot procura cu prețurile cele mai moderate în bazarul

Zimmerman Ignác,

prăvălie de obiecte decorative de Norinberg și de jucărele, Arad, piața Szabadság nr. 21.

O gresală colosală

a făcut cel ce a întrebuințat în mod ușuratic pentru vindecarea reumatismului, a podagrei, a paralizii, a furnicării, junghiurilor, durerilor săgetătoare, durerii de spate și mijloc, sfâșieri de oase, etc în loc de

REPARATOR

veritabil de **KRIEGER**, vre-o imitațiune de nici o treabă. — Vă recomandăm deci grabnic, tuturor celor ce sufer de reumă, de dureri cauzate de răceală și curent ori de alte boale amintite, să întrebuințeze îndată

Reparator-ul de Krieger,

care e preparat exclusiv în laboratorul lui **Krieger, Budapest, Baross-u. 3.,**

deci acolo aveți să vă adresați, comănde. Sticla mică 1 cor., una mare 2 cor. Cu posta 5 sticle mici francate 5 cor., ori 3 mari 6 cor. cu rambursă, ori trimițând prețul înainte.

Acest leac excelent cunoscut, întrece toate spirturile (franzbrantvein) existente, căci deja la prima frotare vindecă și nu numai că alină, ba chiar curmă durerea.

La cumpărat să fiți atenți, nu cumva să vă dea imitațiune!

Fodor és Halász, prăvălie de modă pentru bărbați.

Pălării și albituri. Au sosit noutățile pentru primăvară, vară și toamnă. Arad, lângă magazinul de haine — **Neumann M.** — Telefon pentru oraș și comitat 457.

Aduc la plăcuta cunoștință a p. t. public din Arad și provincă, că am preluat brutăria boșneacă din Arad, piața Bocskay Nr. 4., pe care am străformat și aranjat pentru

Coacerea pâinei de casă

după sistemul din Orosháza, conform pretenziunilor curățeniei perfecte.

În brutăria mea se poate coace și căpăta pâine în orice vreme. Filiale am în strădele Csiky Gergely 6, Angyal și Alsómolnár colț și în casa d-lui Fényes János din strada Tél.

Cere sprijinul p. t. public

I. Muntean
 brutar.

Am onoare să avizez mult stimaii mei cumpărători, că mi-au sosit mare asortiment de stofe noue

engleze și indigene
 : de primăvară și vară :

și îi rog cu insistență se le cerce.

Cu deosebită stimă:

HIRSCH ANTAL

atelier de croitorie modernă

ARAD, piața Andrássy Nr. 18.

Nou atelier de mobile!

Incunoștiintez Onoratul Public din Arad și jur, că am deschis un
atelier de mobile modern
în Piața Tököly Nr. 5/II, unde execut orice lucrare din această branșă.

Cu o deosebită grijă
lustruiesc mobile și pianuri,
curățând chiar și construcția internă.

Preturi avantajoase!

Sprijin binevoitor, cere cu profundă stimă:
Csernik János, stoler.

**A
T
E
N
T
I
U
N
E**

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde a-ți cetit aceste anunțuri.

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, **vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijloc este mai avantajos:**

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Árpád-tér N. 5.

... Telefon Nr. 671. ...

Covârșesc orice concurență

prin bunătatea, durabilitatea și ieftinătatea lor
ghetele pentru bărbați, femei și copii pregătite din piele neagră ori colorată în atelierul propriu al lui

Czernóczy Mihály,

de sub numărul 3 strada Kossuth, Arad.
Ghete jumătăți se capătă în orice fel de fazon.

Schweiger și Békési

salon de pălării pentru dame

Arad, Andrásy-tér nr. 20.

(Palatul Fischer Eliza) în curte.

Incunoștiintăm mult onoratele d-ne, că au sosit cele mai nouă pălării model parisian și vienez. Vă rugăm să ne vizitați pentru a le privi.

PRIMA FABRICĂ DE TRĂSURI DE PE CÂMPIE.

Fabrica lui Hodács János jun. în Szeged

Felsőváros, strada Kistisza nr. 4. (Continarea stradei Maros).

! Asortiment stabil de mai mult de cât 40 bucăți ! calese diferite la dispoziție. ! Telefon 439. Prețurile se trimit gratuit și francat.

Pentru sezonul de primăvară!

Recomand magazinul meu bogat asortat în pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment în pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totodată recomand

atelierul meu de blănărie

pentru toate lucrările ce cad în branșă aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt

Cu stimă:

Ioan Bálint („János“)

Timișoara-Fabric. Palatul orașenesc.

Garnitură de trier

Ruston-Proctor

în condițiune foarte bună

se vinde ieftin.

Adresa la

Administrație.

La librăria:

H. Zeidner, Brașov

se află a doua carte pentru deprinderea „Limbei maghiare“ de Koós-Goldiș, edițiunea III-a 1910, aprobată de Înaltul min. reg.-ung. de culte și instrucție publică sub nr. 120946 din 1 nov. 1910. — Prețul legat 40 flieri. A apărut „Geografia“ pentru școalele populare de Dr. N. Pop, ediția X-a din anul 1911 complet prelucrată și îngrijită de directorul de școală Pompiliu Dan, Zernești. Cartea este întocmită după recerierțele celui mai nou plan de învățământ și este înaintată la minist. spre aprobare. Provăzută cu charla colorată a Ungariei costă numai 60 flieri. Domnii învățători primesc după trimiterea a 20 flieri câte un exemplar gratuit dela:

Librăria H. Zeidner, Brașov

În atențiunea domnilor!

Cine vrea să se îmbrace elegant, să cerceteze depozitul meu mare de stoffe din patrie și străinătate fără a fi obligat să comande ceva în

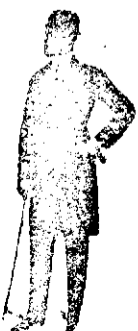
atelierul meu de croitorie eglezască

strada Deák-Ferencz nr. 40. — (Casa Dr. Winter).

La mine se poate face un **sacco, palton sau pardesiu** elegant, din stoffe fine și inescapabile începând dela **60 cor.** în sus, care se poate plăti și în rate. — Mă rog de sprijinul mult on. public.

Cu stimă

Horváth Florian, croitor de modă englezască pentru bărbați.

**Fustă
panta-
loni nu**

dar de vrei să-ți cumperi un **orologiu de buzunar, de perete ori deșteptător**; sau să dai la **reparație** pe lângă **garanță**, cercetează prăvălia de ceasornice și bijuterii a lui

Várady János

în casa **Vanicsek** din piața **Boros Béni**.

Acolo este mare asortiment de oroloage cu prețurile cele mai scăzute și serviciu prompt. Fiecare cumpărător are parte de un cadou surprinzător și plăcut.

Specialist în pălării preoțești.

Cercetați marea prăvălie a lui

SOMMER JOZSEF

ARAD, strada principală în palatul bis. romano-catolice, fondată la anul 1863,

unde află indeosebi domnii preoți **pălării preoțești, pălării de tot soiul, cilindre, elac, cămeși de vară, gulere, mangete, mănuși de vară, cravate, ciorapi, bastoane, umbrele**, etc., din fabricele cele mai renumite franceze și engleze, de calitate deosebită și de la cei mai experți măestrii, cu prețurile cele mai ieftine. Pe lângă asta on. public român va găsi în marele magazin serviciu prompt, având de conducător al prăvăliei pe un român, ca on. clienți să fie pe deplin mulțumiți. Sperând, că on. public român din loc și provincă mă va onora cu vizitele sale punându-și toată încrederea în firma prăvăliei mele, semnez cu deosebită stimă: **Sommer Jozsef**.

Specialist în pălării bărbătești.

Specialist în pălării pentru copii.

Parfum admirabil

pentru udat la Paști și Sângeorz, miros de vioarele, lăcrămioare, trandafir, etc., cu prețul de 50 fil., cor. 1-50 și cor. 2.

Văpseală pentru ouă, lipsită de otrăvă în colori diferite, cutia 6 fil.

Xârtii în colori diferite pentru colorat ouă, cutia 16 fil.

Parfumuri lipsite de alcool, sticla 90 fileri.

Se capătă toate la

Rozsnyay M.

apotecar. **Arad**, piața libertății.

Serviciu acurat și prompt.

Institutul de curățire chimică și văpsitorie, fabrica de spălatul rufelor cu aburi a firmei

Müller J. és Fia, Arad.

S'a înființat: 1858.

Telefon: Nr. 459.

Fabrica și biroul: Strada Tököly Imre, nr. 38-40-42.

□□□□□□

Văpsește ori curăță tot felul de haine bărbătești și femești.

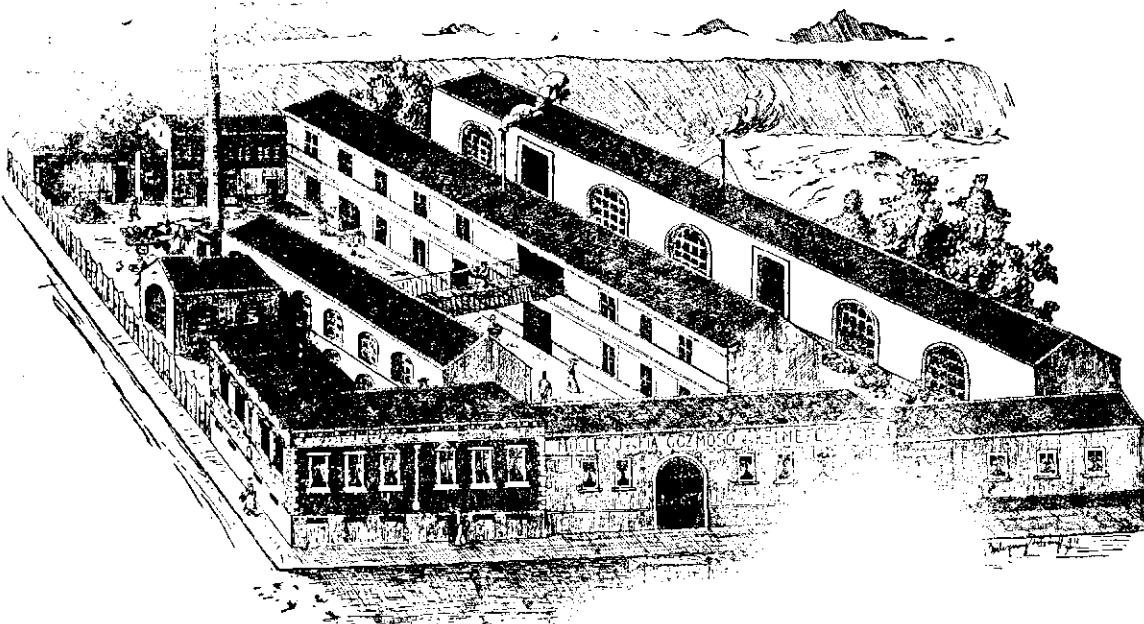
□□□□□□

◆◆◆◆◆◆◆◆

□□□□□□

Prăvălii colective locale și pe strada József főherceg 11; str. Forray 20. și str. Asztalos Sándor 2—3.

□□□□□□

□□□□□□

Spală frumos și lustruit (fără în- [trebuințarea a] ori ce fel de corosiv) gulere, manșete, haine de casă, trusouri, etc. etc.

Localuri colective în provincie: Deva, Brașov, Alba-Iulia, Sighișoara, Huedoara, Orăștie. — (Brassó, Gyulafehérvár, Segesvár, Vajdahunyád, si Szászváros). ::

□□□□□□

Se roagă de binevoitor sprijin gata să servească: **MÜLLER J. és Fia.**

Comande poștale se execută prompt și ireproșabil.

Prețuri foarte moderate.

Prețuri foarte moderate.

MAIROVITZ EMIL

Arad, strada Kossuth nr. 4.

Stabilimente de pietrărie — mine de marmoră — și băi de granit
Borossebes. Arad. Piski.

Intreprinde orice lucrări aparținătoare pietrăriei pentru edificii și alte lucrări de lux din material indigen. Mare asortiment de cruci, monumente mormântale și bolte de mormânt. Var ars și lemne de foc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Telefon
Nr. 748

Telefon
Nr. 748

Atelier pentru instalarea apeductelor și pentru canalizare

Fac și reparaz prompt și ieftin orice fel de canalizare, calde, closete, pompe atât în loc, cât și în provincă.

Cunoștințele câștigate în 25 ani, tot așa activ. de 15 ani în Arad e garanță stimaților mușterii, că angajamentele le împlinesc cu pricepere și acurateță.

Se roagă de sprijinul onorat. public:

Mokós Márton

meșter-monter • Arad, Str. Petőfi 4.

TELEFON 474.

TELEFON 474.

„Rochia-pantaloni“

nu se va bucura nicăiri de așa trecere, ca

ghetele de bărbați, dame și copii

cumpărate la „Asociația călțunurilor arădani“ (Aradi Czipőtermelő Szövetkezet), cari se pregătesc din pielea cea mai bună pe lângă **prețurile cele mai ieftine**. E recunoscută și trănicia acestor ghetă făcute cu îngrijire și de aceea fiecare va lucra în interesul său, dacă își va procura ghetăle trebuincioase la această „Asociație“

(Aradi Czipőtermelő Szövetkezet)

Piața libertății nr. 14.

Product indigen.

Am onoare a încunoștința stimatul public, că în prăvalia mea de ghetă de pe strada KÁPOLNA nr. 14, de azi începând se capătă

ghete pentru bărbați, femei și copii

din materialul cel mai bun cu prețurile cele mai scăzute. Comande după măsură se execută dela cele mai luxoase până la cele mai simple. Pingeliri și reparaturi se primesc. Mare asortiment de călcaie de gumă, creme și șireturi. Se roagă de sprijinul valoros al mult stimatului public, gata de a servi

PAPSZT REZSŐ,

meșter-călțunar.

Material excelent.

Knitzky Ignác, meșter-droșcar

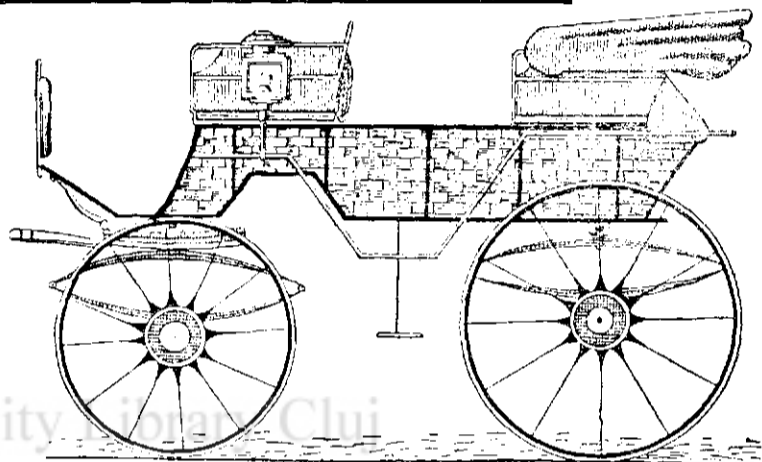
Arad, strada József főherceg nr. 11.

Stabilimentul și magazina dela 1 Main, o mul în casa mea proprie din strada Varjassy József nr. 1. vis-à-vis cu spitalul comitatens.

Din cauza mutării recomandă în atențiunea binevoitoare a publicului

magazinul de calese,

unde se pot cumpăra cele mai frumoase calese și trăsuri cu prețuri scăzute. Primește orice comande și rep. din aceasta bransă, executându-le prompt și exact.

Rog respectuos onoratele mușterii, că în urma unor legături avantajoase, cumpărând material excelent cu prețuri ieftine, apropiindu-se sezonul de primăvară și de vară, sa-mi onoreze salonul cu vizitele d-neilor prețioase, deoarece sunt în situația

plăcută de a le oferi cele mai elegante și moderne pălării, cu prețuri deosebit de favorabile. Se roagă de sprijin binevoitor, cu cel mai adânc respect

LÁZÁR CZ.

salon de pălării
Arad, piața Andrassy nr. 13.

Institut nou de văpsit, curățire chimică și spălat cu aburi a albiturilor în Arad.

Inștiințare. Am onoare a aduce la cunoștința on. publice din Arad, că am înființat în Arad, strada arhiducelui Iosif nr. 9, un nou

institut de văpsit, curățire chimică și spălarea albiturilor cu aburi.

aranjat după cele mai moderne cerințe. Praxa câștigată pe acest teren în Capitală și alte orașe mari ale țării, sunt în stare să implinesc toate condițiile celor mai gingașe pretenziuni. Asigur pe sprijinitori pe lângă serviciul prompt și și de prețurile cele mai ieftine. — Rog sprijinul on. Public.

Cu stimă: **EUGENIU JUNCAN.**

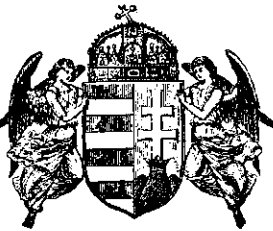
Comande din provincie se execută prompt și conștientios.

A murit scumpetea!

Dacă privești galantarele de **ghete** din strada Zrinyi te vei convinge.

Liferantul curții și

cam. imp. regești.

NEUMANN M.

MAGAZIN DE VESTMINTE PENTRU BĂRBAȚI, BĂIEȚI ȘI FETIȚE A R A D.

A apărut prețurentul de primăvară ilustrat, la dorință se trimite gratuit și francat.

Grill Károly

**lăcătuș-tehnic, mașinist.
Világos (Casa proprie.)**

Primește orice comandă de specialitate, d. e.: părți trebuincioase la edificii, garduri de fier și gratii de morminte. Cuptoare, modelul cel mai nou de cea mai frumoasă și cea mai bună execuție. Cunpene, greutăți și mașini economice. — Stropitoare de vie se capătă și se reparază cu pricepere. Cu plăcere dau planuri și proiect de spese.

Grill Károly

**lăcătuș-tehnic, mașinist.
Világos (Casa proprie.)**

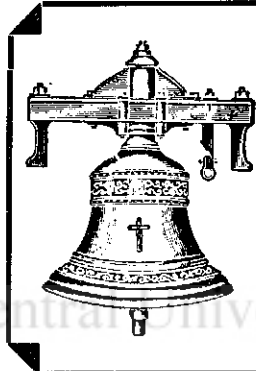
Frideric Hönig

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor

Arad, strada Rákoczi nr. 11—28.

Fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuintare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

PILCZ IRMA

atelier de corsete

ARAD, Str. Deák-Ferencz 2.

Asortiment de corsete de specialitate

(calitatea cea mai bună)

executate după măsură, bandaje și apaate de răzimat (drept țititoare).

Se primesc reparații și curățiri.

Cei din provincie să ceară inviațiuni referitor la măsură.

In atențiunea propriet. de mașini.

Avizez mult stimații proprietari de mașini, că în atelierul meu de ferărie, bine aranjat, interprind străformarea mașinilor de orice sistem; iar reparări de specialitate primesc pe lângă garanță de un an. Deprinderea de vreme îndelungată în aceasta branșă e garanță, că o să-mi mulțumesc comitenții cu lucrările cele mai bune. Caut o garnitură de treerat pentru a o închiria pe un an, sau a lucra cu ea peste vară pe jumătate de câștig.

Se roagă de binevoitoare comandă cu toată stima

Kiss Ernő, lăcătuș-tehnic, mașinist ARAD, str. Kápolna 26.

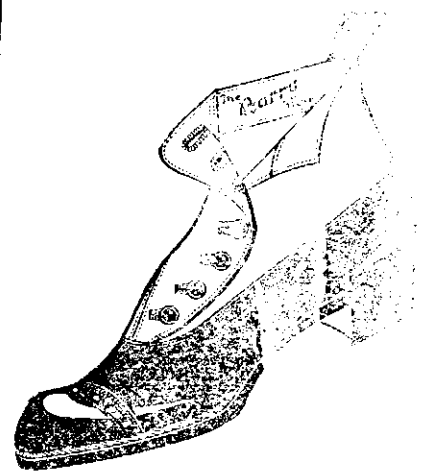
Mare assortiment de ghete de bal

în culoarea aurului, din atlas albastru și trandafiriu, din piele de laek și chevreaux

la **Weinberger János**

cel mai distins magazin de ghete. ARAD, Andrassy-tér nr. 20.

25 (11)

Kincs Arthur & Comp.

Timișoara-Fabric Str. Andrassy Nr. 7. Palatul nou orașenesc.

Magazin de haine pentru bărbați, băieți și copii. Specialități în costume pentru copii, etc. etc. etc.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 1053.

Au sosit cele mai noue mode de primăvară.

Asortiment uriaș.

Haine gata de bărbați, băieți și copii. Specialități în pardesiuri **cu prețurile cele mai**

ieftine.

Frumuseta și sanatate! La **Cornel Demeter,**

farmacist în **Orăștie (Szászváros)**, găsiți următoarele **preparate cosmetice** de bun renume:

■ **Cream de benzoe mygdale.** Creamul de benzoe servește pentru conservarea, înfrumusețarea și albirea mânilor și feței, dând totodată și o fineță deosebită. Delăturează tot felul de necurățămîni de pe mână și față, — precum: pete, bubițe, zgrăbunțe, pistoni (mitesseri), precum netezește și zbărciturile. Conținutul creamului acestuia e nestricăcios pentru față și mâni. — Prețul 60 fil.

■ **Săpunul de benzoe mygdale.** Săpun excelent pentru toaletă. E preparat din ingrediente foarte fine și din mirosuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea. — Prețul 10 fil.

■ **Poudre-Veturien.** Acopere foarte bine, încât nici nu se observă că fața este pudrată. Intrebuițată pudra cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute, ce altcum ar cauza vântul și razele soarelui. Este în culoare albă, roză și galbînă. — Prețul 1 cor.

■ **Veturien-Parfem.** Veravioleța, cel mai fin parfum de violețe, lăcrămioare și scumpie (jorgovan). — Prețul 1.60 fil.

■ **„Ideal“**, cel mai nou parfum. — Prețul 2 cor.

■ **Apa de gură „Cremsier“** (albă sau roșie). Prin întrebuințarea apei acesteia, nu devin dinții găunoși, — și delăturează durerea dinților, precum să și întărească dinții și gingiile. Prin întrebuințarea apei acesteia, să delăturează mirosul neplăcut și greu din gură. Prin întrebuințarea apei acesteia cu pravul de dinți „Cremsier“, devin dinții foarte frumoși, albi. — Prețul 80 fil.

■ **Pravul de dinți „Cremsier“.** Prin întrebuințarea pravului acestuia devin dinții frumoși și albi. — Prețul 70 fil.

■ **Perii de dinți, fine.** Alegere mare, în diferite prețuri.

■ **Esență de China.** Contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. — Prețul 1.40 fil.

■ **China tannopomada.** Pentru creșterea părului. — Prețul 70 fil.

■ **Oleu de nucă.** Extract de nuca oleica, pentru conservarea părului. — 1 sticlă 80 fil.

Toate acestea să pot primi la

farmacistul **M. Cornel Demeter, Orăștie—Szászváros.**

Cumpăr în orice cantitate

romonițe, flori de porumbele, flori de tei, flori de friguri, rădăcini și frunze de mătrăgună, flori de soc fie verzi, ori uscate și Vespe de frapțin.

Farmacia lui
Szokoly Sándor
Arad, Piața Kelemen
(vis-à-vis de biserica sârbească.)

„Eufon“

este cel mai mic și mai ieftin aparat gramofon fără pâlnie.

Se capătă la unicul vânzător din Arad:

Rauch și Szatmári

negustori de sticlării și obiecte de porcelan.

In prăvălia aceasta se pot cumpăra sub cele mai favorabile condițiuni de plătit, gramafone sistem „Eufon“ și „Pathé“ și plăci românești cu cântece dela Sibiu și Oravița. — La dorință se trimit preț-curente gratuite și francate. — Telefon urban și comitatens nr. 44.

Fiți atenți la firmă!

De astădată publicul — din cauza marelui aglomerării de mărfuri — va putea cumpăra ieftin. Spre orientare las să urmeze un scurt extras:

Cămași tricoot, cupțușite cu plisă dela	75 cr.	Cătrințe	25 cr.
Pantaloni tr. col.	75 "	Jambiere pentru femei	75 "
Cămași fine pt. bărbați	99 "	Ghete femeiești de iarnă	60 "
Cămași fine bărbi. cu pieptul de mătase	120 "	Umbrule de mătase (ottoman, extrafine)	165 "
Gulere în toate formele	13 "	Bonete elegante	100 "
Manșete colorate sau alae	19 "	Galoși	125 "
Ismene fine	45 "	Mănuși de piele	90 "
Mănuși de piele	50 "	Corsete fine	48 "
Gramafone	8 fl.	Geantă de mână pt. lame	25 "
Plăci duble, diametru 26 cm.	90 cr.	Trico pentru copii	30 "
Păpuși	275 "	Ciorapi (patent)	15 "
Plăciere de mătase pt. domni	170 "	Haine de trico pt. fete	75 "
Ghete cu talpa dublă pt. domni	60 "	Imbrăcăminte de iarnă	120 "
Bretele	25 "	Ghete cu șirete pentru copii	55 "
Cămași de pânză fină pentru femei	55 "	Bretele pentru copii	04 "
Corsete brodate	81 "	Șape tricotat pt. băieți	82 "
Cămeși tricotat pentru femei	50 "	Batiste pentru copii	04 "
Trico pentru femei	59 "	Mănuși împletite de iarnă	15 "
Ciorapi de iarnă femeiești	25 "	Jambiere pt. copii	35 "
Mănuși tricotat și căptușite pt. femei	20 "	Galoși pt. copii	90 "

Depozit de haine de iarnă pentru copii, jucării: cele mai frumoase obiecte dela 25 cr. — Geamantane din piele americană dela 65 cr. în sus. — Geamantan cu cutie dela 225 cr. în sus. — Corfițe de piele de larg dela 30 cr. în sus. — Serviz pentru 6 persoane pentru vin, bere și rachiu dela 90 cr. în colo. — Fructiere cu 6 tălgerușe. dela 90 cr. în colo.

Afară de acestea vă stau la dispoziție cele mai frumoase obiecte ocazionale de argint china, cu prețuri fabuloase. — Depozit de jucărele și căruțe de păpușe. — Mare asortiment de cordoane de gumă cu cus. aur și mătase cca 50 cr. Plăci de gramafon în preț de 1 fl. — Mănuși, imitație de piele cu căptușală fină 35 cor. — Asortiment de boa și manșoane.

Pentru comoditatea publicului, am aranjat clinica de păpușe, în care se vindecă totfelul de păpușe și să pregătesc modele.

Fieștecare cumpărător are favorul de a-și mări o fotografie.

Asortiment de căruțe pentru păpușe dela 4 fl. 75 cr. în sus.

Toate se capătă în bazarul de concurență din edificiul teatrului, vis-à-vis de cei 13 martiri, a lui

REICH EL.

- ARAD -
Piața Libertății 12.

FISCHER

Mare depozit
: de rufării :

Prețuri foarte scăzute!

Cămăși bărbațești fine, de medepolon alb se află numai la firma mea. acum cu **fl. 1-25, 1-50, 1-75.**

Cămăși barb. din zefir fin englez, în modele elegante. acum: **1-30, 1-75, 1-95.**

Cămăși de vară din zefir englez de tot fin, nouăți cu gulere duble înalte, acum: **1-50, 1-55, 1-95.**

Pălării pentru domni în forme de modă, de purtat în calit. bună, acum: **1-30, 1-55, 1-75.**

Pălării pentru domni în calitate de tot fină în forme și culori după modă, acum: **1-90, 2-25, 2-50.**

Pălării pentru băieți în toate culorile după formele modei, acum: **1-1-25, 1-50.**

Căciuli engleze, pentru **bărbați și copii,** mare asortiment, acum: **—50, —90, 1-50.**

Ismene din köpper fin sau pânză, după croi nemțese sau francez, acum: **—75, —95, 1-25.**

Umbrele, calitate bună, desfacere ocazională, numai la firma mea atât de estine, acum: **1-39, 1-50, 1-75.**

Ocaziune de cumpărat, clasă separată, preț ieftin fără păreche numai la firma mea se capătă.

Ciorapi fini în culori după modă	19 cr.
Cravate de mătăasă asortiment mare	25 »
Batiste de calitate fină	19 »
Mănuși de ată în culori	29 »
Căciule de sport din pânură	45 »
Bastoane de plimbare, mare asortiment	45 »
Portofelii pentru bani din piele	45 »
Tabachere din piele	75 »
Ridikule femeiești din piele	65 »
Ciorapi femeiești, după modă	39 »
Brâne de cauciuc pentru femei, după modă	50 »
Cămăși femeiești, calitate bună	95 »

KOCH DANIEL, ARAD.

Intreprindere de instalare de telefon și luminare electrică.

Adjustează și furnizează motoare electrice, destilatoare, călcătoare, serviț de ceai, mașini de cafea etc.

Instalații de luminare electrică cu becuri cu tot se fac sub cele mai avantajoase condiții.

Biciclete, mașini de cusut, gramofone cu cele mai nouă plăci sub condiții de plată favorabile.

Atelier mare de reparație.

Telefon 440.

„MILLENIUM“ berărie și refectorie.

Am on. a aduce la cunoștința stim.
public, că voiu avea cu ocaziunea

sărbătorilor de Paști Bere de MARTIE

care este una dintre cele mai
:: recunoscute în străinătate. ::

Toată Vinerea pește proaspăt.

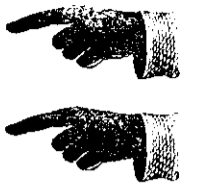
Cu toată stima :

Schuch Ferencz,

proprietarul berăriei »Millenium«.

Chilii separate.

Magazinul cel mai mare, mai sigur și mai ieftin de cergi (procovițe) pentru cai

Tot felul de cergi pentru cai, cergi pletoase de Brașov, cergi tivite fin pentru cai, cergi pepita de Ardeal, cergi albe cătănești, învălitoare pentru institute, cergi pentru călcatul rufelor. Fabrică de funării pentru economie, frânghii de legat, sfori, mreje pentru pescari, coșeri-mreje pen. piață, frânghii pen. întinsul rufelor. Aparată de gimnastică.

 Magazin de ponieve, saci
de cânepă, in și jută. ==

Vânzare în mare și mic. — Magazin de industriale ardelenne și de Bacica.

Mattuschek J. és Fia, Arad.

NADER J.

cuțitar

Arad, piața Andrássy

(Palatul minorităților).

Recomandă publicului târguitor bricegele, foarfecele, recvizitele de mâncare și cuțitele de culină cele mai fine englezești, de Solingen; asemenea briciuri excelente și garnituri de ras, din cari are asortiment bogat. Se capătă în orice vreme cu prețurile de fabrică. ::